

Kvalita života nezaměstnaných osob evidovaných na Úřadu práce ve Zlíně

Leona Krkošková

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Leona KRKOŠKOVÁ
Osobní číslo: H08482
Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální pedagogika

Téma práce: Kvalita života nezaměstnaných osob evidovaných na úřadech práce ve Zlínském kraji

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti nezaměstnanosti.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu na základě dotazníku v oblasti zaměřené na kvalitu života nezaměstnaných.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BUCHTOVÁ, B. a kol. Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém.

Praha: Grada Publishing a.s., 2002. 236 s. ISBN 80-247-9006-8.

CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu.

Praha: Grada, 2007. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

MAREŠ, P. Nezaměstnanost jako sociální problém. Praha: Sociologické nakladatelství,

2002. 172 s. ISBN 80-86429-08-3.

MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J. Sociální práce v praxi: specifika různých

cílových skupin a práce s nimi. Praha: Portál, 2005. 351 s. ISBN 80-7367-002-X.

PAYNE, J. Kvalita života a zdraví. Praha: Triton, 2005. 629 s. ISBN 80-7254-657-0.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jarmila Šťastná

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

20. ledna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

6. května 2011

Ve Zlíně dne 20. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

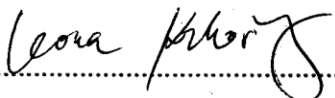
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne 5.5.2011

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tématem bakalářské práce je nezaměstnanost a subjektivní hodnocení kvality života nezaměstnaných osob. V teoretické části se zabývám především vymezením základních pojmů souvisejících se zmíněnou problematikou jako např. nezaměstnanost, úřad práce a jeho působnost, hodnotová orientace a hodnota práce pro člověka, kvalita života či životní styl. Praktická část práce je zaměřena na samotný výzkum, jehož cílem bylo zjistit, jakou důležitost přisuzují nezaměstnaní lidé hodnotám, které determinují kvalitu života, a do jaké míry jsou následně s těmito hodnotami spokojeni.

Klíčová slova: nezaměstnanost, úřad práce, kvalita života, hodnotová orientace

ABSTRACT

The theme of my work is unemployment and subjective quality of life not employed. The theoretical part deals with the particular definition of basic concepts related to the aforementioned problems such as unemployment, the employment office and its scope, value orientation and value of work, quality of life or lifestyle. The practical part is focused on the research, the aim was to determine the importance attributed to unemployed people the values that determine the quality of life, and to what extent they are subsequently satisfied with these values.

Keywords: unemployment, employment office, quality of life, value orientation

Tímto bych ráda poděkovala Mgr. Jarmile Šťastné za cenné rady, vstřícnost a trpělivost při vedení bakalářské práce.

Současně bych chtěla také poděkovat pracovnícím z oddělení zprostředkování a odborného poradenství na Úřadu práce ve Zlíně za jejich ochotu a spolupráci.

Motto:

„Naší největší chloubou není to, že nikdy nepadneme, ale že se pokaždé znovu zvedneme.“

Hal Urban

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 NEZAMĚŠTNANOST	13
1.1 EKONOMICKÉ POJETÍ NEZAMĚŠTNANOSTI.....	13
1.1.1 Ekonomicky aktivní/neaktivní obyvatelstvo	14
1.1.2 Míra nezaměstnanosti.....	14
1.2 PSYCHOLOGICKÉ POJETÍ NEZAMĚŠTNANOSTI	15
1.3 SOCIOLOGICKÉ POJETÍ NEZAMĚŠTNANOSTI	15
1.3.1 Sociální status.....	16
1.3.2 Socioekonomický status.....	16
1.4 DRUHY A PŘÍČINY NEZAMĚŠTNANOSTI	17
1.5 DŮSLEDKY NEZAMĚŠTNANOSTI.....	18
1.5.1 Sociální změny	18
1.5.2 Psychologické dopady.....	19
1.6 RIZIKOVÉ SKUPINY	19
2 ZÁKON O ZAMĚŠTNANOSTI	21
2.1.1 Uchazeč o zaměstnání	21
2.1.2 Nezaměstnaný	21
2.1.3 Opatření státu proti nezaměstnanosti – Aktivní politika zaměstnanosti	21
2.2 ÚŘAD PRÁCE	22
2.2.1 Hlavní funkce centrálního ÚP	23
2.2.2 Úlohy krajských poboček ÚP.....	24
3 STATISTICKÉ INFORMACE O NEZAMĚŠTNANOSTI V ČR	25
3.1.1 Informace o nezaměstnanosti v okrese Zlín.....	27
4 KVALITA ŽIVOTA	28
4.1 RŮZNÁ VYMEZENÍ TERMÍNU KVALITA ŽIVOTA	28
4.2 ŽIVOTNÍ STYL	30
4.3 ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ.....	30
4.4 HODNOTOVÁ ORIENTACE	31
4.4.1 Hodnota	31
4.4.2 Hierarchie hodnot.....	31
4.4.3 Hodnota práce pro člověka.....	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
5 VÝZKUM	34

5.1	VÝZKUMNÝ PROBLÉM	34
5.2	CÍL VÝZKUMU	34
5.3	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	34
5.4	METODOLOGIE VÝZKUMU	35
5.5	VÝZKUMNÝ VZOREK	35
5.6	REALIZACE VÝZKUMU	36
5.7	ZPRACOVÁNÍ DAT VÝZKUMU.....	36
5.8	ANALÝZA DAT.....	37
5.8.1	Údaje o respondentech	37
5.8.2	Hodnocení důležitosti.....	46
5.8.3	Hodnocení spokojenosti	48
6	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	51
6.1	SHRNUTÍ.....	54
6.2	PRAKTICKÝ PŘÍNOS	54
	ZÁVĚR	55
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	56
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	58
	SEZNAM TABULEK.....	59
	SEZNAM GRAFŮ	60
	SEZNAM PŘÍLOH.....	61

ÚVOD

Oblast nezaměstnanosti mě začala velmi zajímat již během absolvování praxe na Úřadě práce ve Zlíně. Kromě toho, že nezaměstnanost v naší společnosti představuje neustále aktuální problematiku, bych ráda uvedla i další důležitý fakt, který význam otázky nezaměstnanosti umocňuje, a tím je skutečnost, že se bez práce může jednoho dne ocitnout každý z nás. Ve zmíněné oblasti je, podle mého názoru, velmi mnoho odvětví, která je možno zkoumat a hlouběji rozebírat. Mě, v souladu s oborem, který studuji, začala zajímat především společenská a duševní stránka dopadu nezaměstnanosti na člověka, a tak jsem se postupně dopracovala i k termínu kvalita života. Toto pojmenování bývá vymezováno různě, ale v jedné z koncepcí, ze které ve své bakalářské práci vycházím, představuje kvalita života vlastní vnímání jedincovy pozice a jeho aktuálního psychického i tělesného stavu v souladu s osobními požadavky, zájmy a očekáváním a v kontextu s okolní společností.

Práci rozdělují standardně na dvě sekce, na teoretickou a praktickou část. Teoretická část obsahuje čtyři hlavní kapitoly, ve kterých vysvětluji základní pojmosloví související s problematikou kvality života uchazečů o zaměstnání. V první kapitole vymezuji stěžejní termín nezaměstnanost a představuji hlediska, z nichž lze na tento fenomén nahlížet. Dále zde pojednávám o příčinách a typech nezaměstnanosti, které se v odvětví ekonomiky vyskytují, a v neposlední řadě prezentuji sociální změny a psychologické dopady na jedince bez zaměstnání. Druhou kapitolu jsem zaměřila na zákon o zaměstnanosti, v němž jsou vysvětlovány pojmy jako uchazeč o zaměstnání, aktivní politika zaměstnanosti či úřad práce a jeho působnost. Aktuální statistické informace o nezaměstnanosti v České republice a v okrese Zlín jsem zařadila do třetí kapitoly a v poslední části teoretického oddílu se orientuji na determinování zásadního pojmu kvalita života a s ním souvisejících atributů, jakými jsou životní styl, hodnotová orientace a význam práce pro člověka. V praktické části se zabývám samotným zkoumáním kvality života nezaměstnaných osob a metodologií, která byla pro empirický celek zvolena. K tomu připojuji analýzu a interpretaci dat, která z výzkumu vyplynula, a následně provádím shrnutí těchto výsledků, kde nejstěžejnější bylo přisuzování důležitosti životním hodnotám a následné hodnocení vlastní spokojenosti nezaměstnaných s danými významy.

Aspektem, který mě motivoval pro zpracování výše uvedeného tématu, je i mé dálkové studium oboru andragogika, tedy výchova a vzdělávání zaměřené na dospělé jedince a

práce s nimi. Vedle vnitřní motivace pro zpracování tématu kvality života nezaměstnaných osob sehrála důležitou roli i skutečnost, že by se v naší zemi měly v letošním roce, podle ekonomických odborníků, objevit nejvýraznější dopady světové hospodářské krize, která propukla před třemi lety v jedné z největších ekonomik světa ve Spojených státech amerických. Tyto důsledky by se měli projevit právě zvýšeným propouštěním zaměstnanců.

Vycházím z názoru, že pokud chce člověk poznat celek, musí nejprve poznat jeho části. Mým úmyslem je tedy poznat kvalitu života nezaměstnaných jedinců na základě jejich vlastního subjektivního hodnocení v průběhu období nezaměstnanosti.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 NEZAMĚŠTNANOST

Nezaměstnanost představuje aktuální problematiku, která v průběhu života může zasáhnout téměř každého občana dané země. V první kapitole bakalářské práce bych se ráda zaměřila na vymezení termínu nezaměstnanost a dalších základních pojmů, které se zmíněnou problematikou souvisí.

Při výběru definice nezaměstnanosti, ze které budu vycházet, jsem se setkala s různými hledisky, z nichž lze na nezaměstnanost pohlížet.

V současném významu slova je termín nezaměstnanost užíván od 80. let 19. století, předtím byla chápána jako součást problematiky chudoby. Na počátku minulého století byla nezaměstnanost považována za anomálii, patologický jev ve společnosti a jeden z projevů nekonformního chování (Maříková, 1996).

Zkoumáním nezaměstnanosti po teoretické stránce se zabývají různé vědní obory, jako jsou ekonomie, sociologie nebo sociální psychologie. Z praktického hlediska je problematika nezaměstnanosti součástí sociální politiky či sociálního poradenství.

1.1 Ekonomické pojetí nezaměstnanosti

„Situační, kdy jedinec nebo část pracovní síly nějaké země nepracuje, ale aktivně se o práci uchází“ (Echaudemaison, 1995, s. 202).

Podle Eurostatu (1992) nezaměstnanost představuje ekonomický jev spočívající v existenci nezaměstnaných osob.

Za tyto osoby jsou považováni lidé produktivního věku splňující následující základní podmínky:

- Nemají placené zaměstnání ani příjem ze samozaměstnání, jsou uvolněni z práce a očekávají, že budou znovu zaměstnání.
- Aktivně hledají práci.
- Jsou ochotni během určité doby do práce nastoupit (Buchtová, 2002).

Ztráta zaměstnání pro člověka je velkým zásahem do jeho života a i z praxe na Úřadě práce ve Zlíně jsem se dozvěděla, že není jednoduché aktivitu při hledání práce v nezaměstnaných probudit.

Zpravidla totiž nezaměstnaní lidé reagují na hledání nového zaměstnání třemi způsoby, a to pasivním postojem vůči nové práci, přizpůsobením se stavu nezaměstnanosti anebo, v nejlepších případech, aktivním zaujetím, které je v nich vyvoláno vidinou nového zaměstnání.

1.1.1 Ekonomicky aktivní/neaktivní obyvatelstvo

Z ekonomického pohledu lze obyvatelstvo rozdělit do tří skupin: zaměstnaní, nezaměstnaní a ostatní. Skupiny nezaměstnaných a ostatních nelze jednoznačně vymezit, protože mnohdy se jednotlivé kategorie prolínají, zejména v případech pracujících studentů, seniorů přivydělávajících si na částečný úvazek nebo se zde objevuje problematika osob pracujících v šedé ekonomice.

Helisek (2002) dělí ekonomicky aktivní a neaktivní obyvatelstvo následovně:

1. Zaměstnaní - osoby, které mají placené zaměstnání nebo sebezaměstnání.
2. Nezaměstnaní - osoby, které splňují tři, již výše zmíněné, podmínky.
3. Ostatní - penzisté, studenti, ženy v domácnosti, invalidé, atd., pokud nesplňují podmínky předchozích dvou skupin.

První dvě skupiny představují pro ekonomiku státu ekonomicky aktivní obyvatelstvo neboli pracovní sílu země. Třetí skupina osob bývá označována jako ekonomicky neaktivní obyvatelstvo.

1.1.2 Míra nezaměstnanosti

Představuje výstižné vyjádření nezaměstnanosti a jejího vývoje a to pomocí procentního podílu nezaměstnaných na ekonomicky aktivním obyvatelstvu.

Kromě této obecné míry nezaměstnanosti Mareš (2002) popisuje další typy míry nezaměstnanosti:

- Míra dlouhodobé nezaměstnanosti.
- Míra právě propuštěných z práce.
- Míra nezaměstnaných dospělých osob (nad 25 let).
- Míra nezaměstnaných osob hledajících si zaměstnání na plný úvazek.
- Míra zahrnující lidi pracující z ekonomických důvodů na zkrácenou pracovní dobu.
- Míra zohledňující rezignované pracovníky, kteří nevěří, že získají práci.

I přes výčet různých druhů měř nezaměstnanosti je každý měsíc Ministerstvem práce a sociálních věcí zveřejňována pouze klasická míra nezaměstnanosti, tedy procentní podíl nezaměstnaných na ekonomicky aktivním obyvatelstvu.

1.2 Psychologické pojetí nezaměstnanosti

Hartl a Hartlová (2009) vidí v nezaměstnanosti situaci, kdy ve společnosti existuje určitá skupina lidí, kteří by mohli pracovat a z větší části by chtěli, ale v důsledku nedostatečného počtu vhodných pracovních možností nemohou. Těžké je prožívání stavu bez práce především u střednědobé nezaměstnanosti (není však striktně stanovena hranice mezi střední a dlouhodobou nezaměstnaností). V tomto období se začínají odehrávat počáteční psychologické změny výrazněji negativního charakteru.

1.3 Sociologické pojetí nezaměstnanosti

„Stav, kdy lidé chtějíci pracovat a hledající si práci, která je pro ně běžně zdrojem obživy, nemohou žádnou přiměřenou a placenou práci získat“ (Jandourek, 2001, s. 170).

Jev nezaměstnanosti může nabýt povahy sociálního problému, zejména pokud se bude jednat o dlouhodobý a masový úkaz.

Důležitou veličinou při začleňování člověka do společnosti je status. Podle Jandourka (2001) status představuje pro společnost důležitá hlediska determinující postavení člověka v určité společnosti a vymezuje dva druhy nabytí statusu:

- Status připsaný (askriptivní) – získá jedinec většinou dědictvím, kterým nemusí být pouze hmotné statky, ale také různá zvýhodnění (jako např. moc rodiny).
- Status získaný – záleží na vlastním úsilí jedince.

1.3.1 Sociální status

Tento termín má značnou škálu významových užití. Giddens (1999, s. 554) jej uvádí jako „sociální prestiž, kterou má určitá skupina v očích ostatních členů společnosti. Tato prestiž je spojena s charakteristickým způsobem života, který se od členů této skupiny očekává.“

Dále je tento pojem v mnohé odborné literatuře spojován s atributy jako povolání, příjem, vlastnictví, moc, vzdělání a prestiž. Sociální status může mít pozitivní i negativní charakter.

1.3.2 Socioekonomický status

Geist (1992, str. 450) představuje socioekonomický status jako „výraz používaný pro zařazení jedince v hierarchické struktuře nějakého sociálního útvaru z hlediska zejména ekonomických kritérií (příjmy, majetek, pozice v zaměstnání, vzdělání apod.) případně s tím spojená prestiž.“

Podle výše zmíněných definic usuzuji, že se sociální i socioekonomický status stává ukazatelem míry prestiže, avšak především po materiální stránce. I když v termínu sociální prestiž nemusí člověk nezbytně hledat pouze materiální hodnoty, současná a většinou konzumní společnost si především podle těchto ukazatelů zařazuje člověka do příslušné skupiny. Myslím si, že by se na nezaměstnanost mělo nahlížet jako na ekonomický a sociální fenomén, který může vyústit až do psychologických důsledků. Pro bakalářskou práci zaměřenou na vnímání kvality života nezaměstnaných osob je však, podle mého názoru, nejvhodnější užití spojení sociologického a psychologického vymezení

nezaměstnanosti, kdy jedinec prochází změnami plynoucími ze ztráty zaměstnání, přičemž má snahu vhodné zaměstnání stále aktivně hledat.

1.4 Druhy a příčiny nezaměstnanosti

Vzhledem k měnící se hospodářské situaci existují různé typy nezaměstnanosti, které vycházejí z příčin, kvůli kterým nezaměstnanost vzniká a z nichž jsou odvozeny níže uvedené druhy nezaměstnanosti.

Cyklická nezaměstnanost – způsobená nedostatečnou poptávkou po zboží, kdy dochází ke stavu, že poptávka po práci je neúměrná její nabídce.

Dočasná (frikční) nezaměstnanost – mezi pracovními místy dochází běžně k přesunům pracovníků z různých důvodů, kdy si lidé hledají nové zaměstnání například kvůli lepším mzdovým či pracovním podmínkám, týká se tedy i kvalifikovaných osob. Tento typ nezaměstnanosti je krátkodobý, obvykle nepřesahuje délku tří měsíců.

Strukturální (technologická) nezaměstnanost – dochází k rozpadu či zániku podniků, institucí nebo celých odvětví, která se v určitém momentě vývoje stávají zastaralými, a tím může vymizet řada povolání s nimi souvisejících. Tento typ nezaměstnanosti je typický pro vyspělé země a týká i vysoce kvalifikovaných osob, které mají dlouholetou praxi.

Skrytá nezaměstnanost – zahrnuje osoby, které nejsou registrovány jako nezaměstnaní na úřadech práce, o práci buď zájem nemají, nebo hledají na neformálních informačních sítích či přímo u konkrétních podniků. Často do této skupiny spadají vdané ženy a mladiství.

Nepravá nezaměstnanost – osoby bez zaměstnání, které si práci nehledají a využívají finanční podporu v nezaměstnanosti. Do skupiny nepravé nezaměstnanosti se řadí i lidé pracující nelegálně.

Neúplná nezaměstnanost – stav, kdy pracovníci musí přijmout práci na snížený úvazek, přičemž není plně využita jejich kvalifikace a schopnosti. Je to však jedna z možností, jak lze zabraňovat masové nezaměstnanosti (Mareš, 2002).

Doplňím výčet druhů ještě typem sezónní nezaměstnanosti, která bývá pravidelně každý rok spojena se specifikami ročních období. Typickými příklady jsou odvětví turismu a zemědělství či ovocnářství.

1.5 Důsledky nezaměstnanosti

1.5.1 Sociální změny

Sociální důsledky představují obzvláště vážné potíže především v případech dlouhodobé nezaměstnanosti, která je zpravidla časově vymežována od pěti až šesti měsíců. Někteří odborníci však determinují dlouhodobou nezaměstnanost až od dvanácti měsíců. Názory na její vymezení se liší, tudíž není jednoduché dobu dlouhodobé nezaměstnanosti unifikovat.

Kodymová a Koláčová (In Matoušek, 2005) představují některé ze sociálních dopadů nezaměstnanosti na člověka:

- Dochází ke snížení životní úrovně, kdy se nezaměstnaní dostávají do situací, ve kterých si nemohou dovolit účastnit se tzv. masového konzumu, jako jsou například návštěvy nákupních nebo zábavních center.
- Jedinec se dostává do nové sociální role nezaměstnaného a musí se s touto rolí naučit pracovat nebo podnikat kroky, aby se této, pro většinu společnosti negativní, nálepky zbavil.
- Nezaměstnanost souvisí s rodinou a blízkým okolím nezaměstnaného, kdy může dojít k narušení chodu rodiny kvůli neustálé přítomnosti nezaměstnaného v domácnosti. Pokud se jedná o nezaměstnaného muže, problém nastává s výměnou rolí v domácnosti, kdy muž ztratí dominantní pozici živitele rodiny.

Naopak se pro nezaměstnaného stává rodina jistotou, oporou a zázemím, které je v této složité situaci velice důležité (Mareš, 2002).

Mezi další sociální problémy Helísek (2002) řadí:

destrukce etických hodnot, ze kterých mohou být odvozeny jevy jako např. kriminalita, alkoholismus, narkomanie, prostituce, růst nemocnosti, apod.

1.5.2 Psychologické dopady

„Nedobrovolné vyřazení práce z osobního života má podle našich i zahraničních poznatků průkazné negativní sociální, psychologické, ale i zdravotní důsledky“ (Buchtová, 2002, s. 76).

Zejména u střednědobé a dlouhodobé nezaměstnanosti se objevují pocity neúčinnosti, zmaru, ztráty smyslu života, smutku, mohou se projevit příznaky depresí a neuróz, vyšší počet sebevražedných pokusů i dokonaných sebevražd. U krátkodobé nezaměstnanosti je typickým znakem rezignovanost a přizpůsobení se novému stylu života, tedy života bez práce (Hartl, Hartlová, 2009).

Fryer a Payne (In Mareš, 2002, s. 85) konstatují, že důvodem narušení psychického zdraví v průběhu nezaměstnanosti je „vyšší průměrná úroveň napětí a negativních pocitů a nižší úroveň štěstí a životního uspokojení.“

Buchtová (2002) hovoří o tom, že může docházet ke ztrátě smyslu života, vzniká nejistota nad vlastními schopnostmi a dovednostmi, která se přenáší i na ostatní členy rodiny a tvoří tak v domácnosti nepříznivé klima. Člověk má strach z budoucnosti, ztrácí sebeúctu, může mít pocit, že není pro nikoho užitečný. Všechny zmíněné aspekty představují stresující zátěž pro jedince a jeho nejbližší okolí.

1.6 Rizikové skupiny

Nezaměstnanost postihuje různé skupiny populace a je ovlivňována socio-demografickými ukazateli jako jsou věk, pohlaví, etnicita, národnostní příslušnost či lokalita. Určité skupiny obyvatel mají problematičtější vstup na trh práce a i samotný proces ucházení se o práci je pro ně složitější. Kategorie těchto osob jsou nazývány rizikovými skupinami.

Buchtová (2002) zahrnuje do rizikových skupin celkem 7 kategorií osob:

1. **Mladí lidé** (absolventi středních a vysokých škol) – ucházejí se o první zaměstnání, nemají praktické zkušenosti a základní pracovní návyky. Prodlužování adolescence mladých nezaměstnaných může být ohrožujícím prvkem při utváření vlastní identity, při snaze o nezávislost na rodičích či při uznání hodnot většinové

společnosti nebo rodiny. U lidí, kteří ukončili vzdělání v nepříliš atraktivním oboru a jsou bez zaměstnání, může dojít k zatrpklému pohledu na svět nebo na sebe sama.

2. **Ženy** (případně matky s malými dětmi) – jejich negativní postavení na pracovním trhu má svou příčinu v tom, že zaměstnavatelé upřednostňují jako pracovní sílu raději muže, kteří nejsou zatíženi péčí o domácnost nebo u nich není tak velká pravděpodobnost absence kvůli dítěti. Není jednoduché spojit mateřské a pracovní povinnosti, proto se nezaměstnanost žen stává celosvětovým, avšak v západním světě již řešeným, problémem.
3. **Zdravotně postižení lidé** – vzhledem na značný důraz, který je kladen na produktivitu práce a orientaci na výkonnost, mají tito občané stále menší šanci se uplatnit na trhu práce.
4. **Starší lidé** – čím je člověk starší, tím má zavedenější své pracovní stereotypy a návykové vzorce a hůře se adaptuje na nové životní situace. Ztráta zaměstnání se zde projevuje pocity bezradnosti, strachem, psychickým napětím, a postupnou ztrátou sebedůvěry, která může vést až k rezignaci na jakoukoliv aktivitu.
5. **Lidé s nízkým vzděláním** – jedná se především o mladé obtížně vzdělavatelné osoby, které neprojevují zájem o práci. Tato skupina je charakteristická svou apatií, pasivitou a lhostejností. Také se často projevuje nežádoucím až deviantním chováním (alkoholici, recidivisté, propuštění z nápravných zařízení aj.)
6. **Romské etnikum** – v současnosti hraje velkou úlohu při přijímání do zaměstnání výše kvalifikace a rozpětí a kvalita sociálních dovedností. Většina Romů absolvovala pouze základní vzdělání bez další rozšiřující kvalifikace, a proto je velmi obtížné najít pro tyto jedince uplatnění. Tím, že Romové mají své vlastní kulturní hodnoty i vzorce chování, je těžké je integrovat do života většinové populace, natož do zaměstnání.
7. **Přicházející imigranti**

Autorka ve své knize z roku 2002 uvedla, že nejtěživěji prožívají ztrátu zaměstnání lidé ve věku 41-50 let. Vzhledem k aspektům jako nepřetržitě se měnící životní podmínky, prodlužování délky života a pozdější odchod do důchodu si však myslím, že věk, kdy lidé prožívají ztrátu zaměstnání nejhůře, se neustále mění a měnit bude i nadále.

2 ZÁKON O ZAMĚSTNANOSTI

Ministerstvo práce a sociálních věcí vydalo pro přehled právních předpisů platných pro sektor zaměstnanosti zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti. Také vydalo vyhlášku č. 518/2004 Sb., kterou se zmíněný zákon o zaměstnanosti provádí.

Tento zákon upravuje zabezpečování státní politiky zaměstnanosti, jejímž cílem je dosažení plné zaměstnanosti a ochrana proti nezaměstnanosti.

2.1.1 Uchazeč o zaměstnání

Uchazečem o zaměstnání je fyzická osoba, která osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání úřad práce, v jehož správním obvodu má bydliště, a při splnění zákonem stanovených podmínek je úřadem práce zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání. (Zákon o zaměstnanosti, § 24)

2.1.2 Nezaměstnaný

Kritéria pro zařazení do skupiny nezaměstnaných osob nejsou zcela jednoznačná. Většinou se totiž předpokládá, že jde o lidi nezaměstnané proti své vůli, nedobrovolně.

Podle definice Mezinárodního úřadu práce (ILO) je nezaměstnanou osoba, která je bez práce, hledá ji, je připravená okamžitě práci přijmout a začít okamžitě pracovat (Maříková, 1996).

Je důležité rozlišovat mezi pojmy nezaměstnaný a uchazeč o zaměstnání. Ne vždy se musí tyto termíny ve své podstatě shodovat, protože každý nezaměstnaný nemusí být současně uchazečem o zaměstnání. V těchto případech se jedná především o osoby, které jsou nezaměstnané dobrovolně a tento svůj stav změnit nechtějí.

2.1.3 Opatření státu proti nezaměstnanosti – Aktivní politika zaměstnanosti

„Aktivní politika zaměstnanosti je souhrn opatření směřujících k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti. Aktivní politiku zaměstnanosti zabezpečuje Ministerstvo

práce a sociálních věcí a úřady práce; podle situace na trhu práce spolupracují při její realizaci s dalšími subjekty“ (portal.mpsv.cz, [online]).

Nástroje Aktivní politiky zaměstnanosti:

- rekvalifikace,
- investiční pobídky,
- veřejně prospěšné práce,
- společensky účelná pracovní místa,
- překlenovací příspěvek,
- příspěvek na zapracování,
- příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program,
- poradenství,
- podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením (Zákon o zaměstnanosti, § 104).

Aktivní politika zaměstnanosti je právně upravena § 104 - § 120 v zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti a jejím hlavním významem je vytvářet cílené a funkční programy k řešení nezaměstnanosti. Mnoho činností realizovaných prostřednictvím APZ je uskutečňováno také díky dotacím Evropského sociálního fondu v České republice.

2.2 Úřad práce

Jak uvedla mezinárodní tisková agentura Mediafax (2011, [online]), po dvaceti letech fungování mění úřady práce v ČR své organizační uspořádání. Nová legislativní úprava je dána zákonem č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce ČR, který byl publikován ve sbírce zákonů 25. 3. 2011 a jehož účinnost nastala dnem 1. 4. 2011. Nový zákon mění strukturu úřadů práce v zemi a zavádí jeden centrální (generální) úřad se 14 pobočkami a přes 200 pracovišti ve vybraných obcích.

Působnost Úřadu práce (dále ÚP) je vymezena v § 7 až § 8a v zákoně č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti.

2.2.1 Hlavní funkce centrálního ÚP

K předním důvodům, které hrály důležitou roli při vyvážení koncepce generálního ÚP, patří zejména zefektivnění agendy pracovních úřadů pomocí centralizace a finanční úspory vynakládané na chody úřadů práce

Centrální ÚP dále:

- „zajišťuje ministerstvu podklady ke zpracování koncepcí a programů státní politiky zaměstnanosti,
- soustavně sleduje a vyhodnocuje celkovou situaci na trhu práce,
- spolupracuje se správními úřady, územními samosprávnými celky, orgány sociálního zabezpečení,
- přijímá opatření na podporu a dosažení rovného zacházení s muži a ženami, osobami bez ohledu na jejich národnost, rasový nebo etnický původ, osobami se zdravotním postižením a s dalšími skupinami osob, které mají ztížené postavení na trhu práce, pokud jde o přístup k zaměstnání, rekvalifikaci, přípravě k práci a specializovaným rekvalifikačním kurzům, a přijímá opatření pro zaměstnávání těchto osob,
- spolupracuje s ministerstvem na rozvíjení mezinárodních vztahů a mezinárodní spolupráci v oblasti zaměstnanosti a lidských zdrojů na úseku trhu práce, včetně spolupráce s Evropskou unií,
- uděluje a odnímá povolení právníkům nebo fyzickým osobám ke zprostředkování zaměstnání a vede evidenci agentur práce,
- zřizuje školicí a rekvalifikační střediska a pro osoby se zdravotním postižením pracovně rehabilitační střediska,
- plní další povinnosti vyplývající z tohoto zákona a ze zvláštních právních předpisů“ (Zákon o zaměstnanosti, § 8).

2.2.2 Úlohy krajských poboček ÚP

Funkce krajských poboček ÚP je ve značné míře shodná s činností centrálního úřadu práce pouze s drobnými odlišnostmi, které jsou specifické pro jednotlivé regiony.

Krajské pobočky ÚP mimo jiné:

- „zajišťují zprostředkování zaměstnání uchazečům o zaměstnání a zájemcům o zaměstnání a poskytují další služby v oblasti zaměstnanosti podle tohoto zákona,
- poskytují fyzickým osobám a zaměstnavatelům poradenské, informační a další služby v oblasti zaměstnanosti a pracovněprávních vztahů,
- zabezpečují uplatňování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti pro danou oblast“ (Zákon o zaměstnanosti, § 8a).

Úřad práce ve Zlíně sestavuje také jednotlivým zájemcům tzv. Individuální akční plán (IAP), ve kterém jsou uchazečům o zaměstnání nabízeny aktivity jako individuální konzultace k volbě povolání případně k dalšímu vzdělávání, testy profesní orientace, pomoc při sestavování životopisu a motivačního dopisu, školení k portálu MPSV nebo hromadné informační akce pro rizikové skupiny a další.

Ve výčtu činností realizovaných úřady práce jsem vybrala nejvíce charakteristické aktivity pro tyto instituce. Centrální úřad práce i jeho krajské pobočky však plní mnoho dalších funkcí a povinností, které vyplývají ze zákona o zaměstnanosti a z ostatních zvláštních právních předpisů.

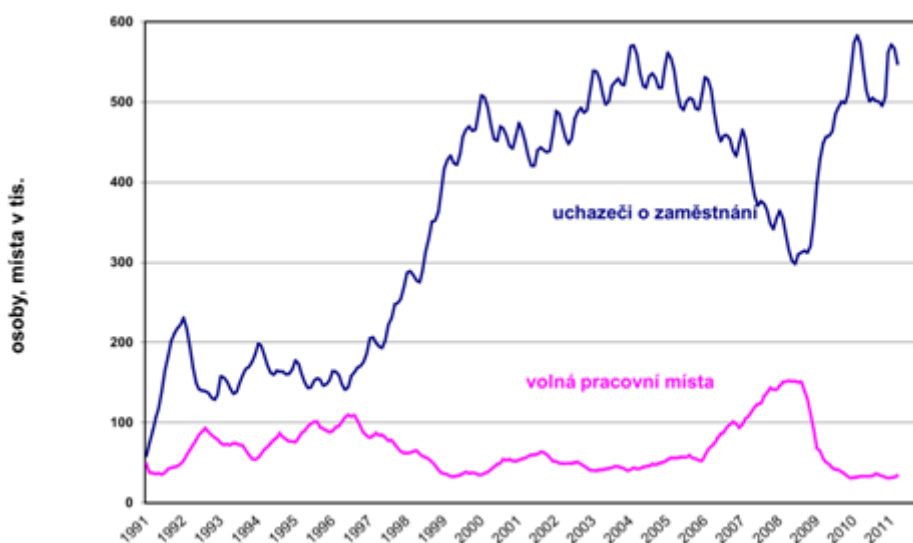
3 STATISTICKÉ INFORMACE O NEZAMĚSTNANOSTI V ČR

Na podzim roku 2008 naplno propukla ve Spojených státech amerických finanční hospodářská krize a bylo otázkou času, kdy dopady krize jedné z největších světových ekonomik dolehnou i na Českou republiku. Názory ekonomů se diferencují, největší shoda však panuje v tom, že v roce 2011 lze počítat s větším propouštěním zaměstnanců, než tomu bylo v minulých letech.

Šafránek (2011, [online]) konstatuje, že úbytek placené práce pokračuje, ceny akcií, komodit, energií a benzínu stoupají, avšak reálné mzdy a hodnoty ne. Kromě propouštění ve státním sektoru hovoří také o tom, že propouštění zaměstnanců a šetření ohlásily velké podniky jako Česká spořitelna nebo ČEZ. Dále uvádí, že společnost Škoda přesouvá určitou část své výroby do Číny, odkud bude dovážet náhradní díly.

Tyto a mnohé další škrty, úspory a reformy znamenají méně peněz v oběhu mezi lidmi, platební schopnost obyvatel bude nižší a výrobci budou mít menší odbyt, což povede k následnému propouštění. Pro přehlednost zde níže přikládám graf vývoje počtu volných pracovních míst a uchazečů o zaměstnání od roku 1991, kde lze vidět, že počet volných pracovních míst je na jedné z nejnižších úrovní za posledních téměř 11 let.

Graf 1: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst

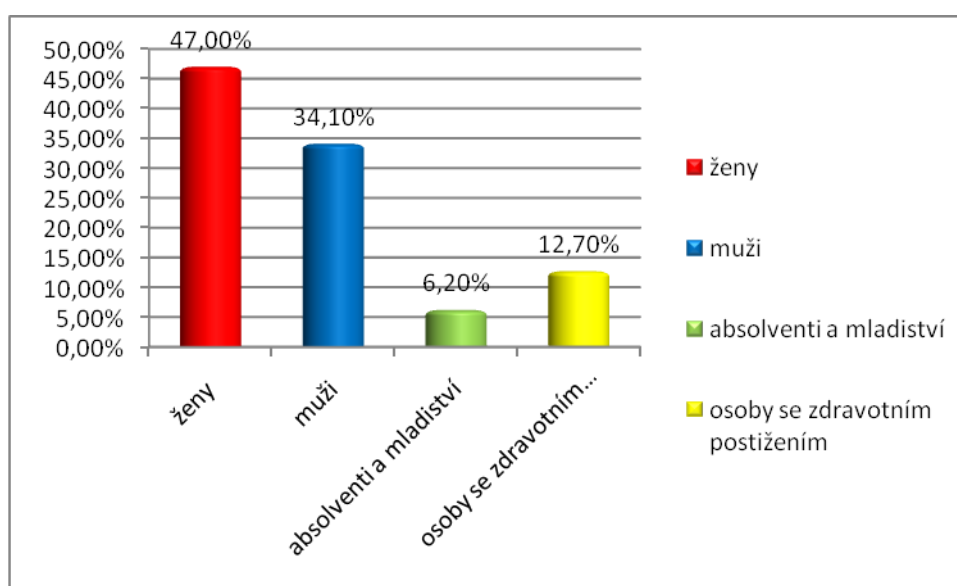
(portal.mpsv.cz, 2011, [online])

Statistické informace, které zde prezentuji, představují aktuální údaje o nezaměstnanosti ke konci měsíce března 2011, což byl měsíc, ve kterém jsem současně vykonávala výzkumné šetření na ÚP ve Zlíně. Tato skutečnost se stala hlavním důvodem, proč jsem rozhodla uveřejnit informace o nezaměstnanosti aktuální k uvedenému datu.

Podle Portálu Ministerstva práce a sociálních věcí (2011, [online]) úřady práce evidovaly k datu 31. 3. 2011 celkem 547 762 uchazečů o zaměstnání. Jejich počet byl o 19 134 nižší než ke konci předchozího měsíce. Z tohoto počtu bylo 257 279 žen, jejichž podíl na celkovém počtu nezaměstnaných byl 47%. Osob se zdravotním postižením (dále OZP) bylo ke konci měsíce března evidováno 69 710, což činilo 12,7 % z celkového počtu nezaměstnaných, a 33 751 absolventů škol a mladistvých do 18 let, kteří se na celkové nezaměstnanosti se podíleli 6,2 %. Míra nezaměstnanosti v České republice ke konci měsíce března je tedy na úrovni 9,2 %, což je o 0,4% méně než v předcházejícím měsíci.

Pro větší přehlednost jsem vytvořila graf, který zobrazuje strukturu nezaměstnaných, ve které je vyjádřen poměr nezaměstnaných žen, osob se zdravotním postižením, absolventů a mladistvých a nepracujících mužů.

Graf 2: Struktura nezaměstnaných v ČR

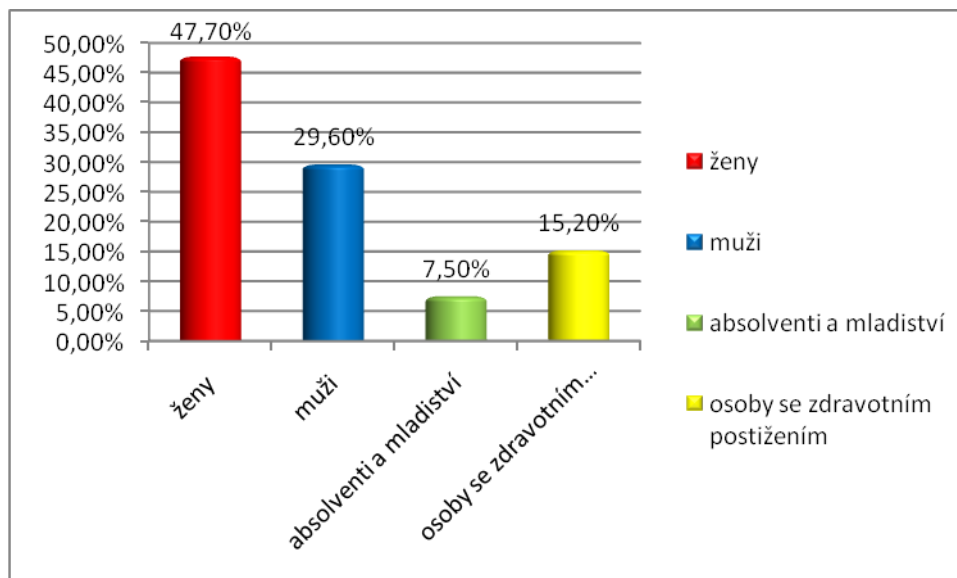
Celkem 163 419 evidovaným uchazečům o zaměstnání byla poskytnuta podpora v nezaměstnanosti, což v procentuálním přepočtu představuje 29,8 % osob vedených v evidenci. ÚP dále k 31. 3. 2011 zaznamenaly ve své databázi celkem 33 931 volných pracovních míst a tím připadá na jedno volné pracovní místo 16,1 uchazeče (portal.mpsv.cz, [online]).

3.1.1 Informace o nezaměstnanosti v okrese Zlín

Statistiky Ministerstva práce a sociálních věcí (2011, [online]) uvádí, že k 31. březnu 2011 v okrese Zlín bylo celkem 101 570 pracujících osob a 9 432 nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání, což vytváří míru nezaměstnanosti pro Zlínský okres 8,9%. Ve Zlínském okrese bylo ke konci března pouhých 557 volných pracovních míst, která byla zařazena do evidence pracovního úřadu ve Zlíně. Z celkového počtu nezaměstnaných tvoří téměř polovinu uchazečů o zaměstnání ve Zlínském okrese ženy v celkovém počtu 4 500. Nezaměstnaných absolventů a mladistvých jako zájemců o zaměstnání je evidováno 704, z čehož absolventů je 671 a mladistvých do 18 let 33. Osoby se zdravotním postižením představují 15,2% nezaměstnaných v počtu 1 433 osob.

Vytvořila jsem opět graf k lepšímu znázornění struktury nezaměstnanosti ve Zlínském okrese.

Graf 3: Struktura uchazečů o zaměstnání v okrese Zlín k 31. 3. 2011

4 KVALITA ŽIVOTA

Problematika pojmu kvalita života je stále velmi málo propracovaná a vymezení různých autorů v odborné literatuře jsou rozličná. Rozhodla jsem se zde proto uvést několik pohledů na tento odborný výraz a do kapitoly dále zahrnout související koncepci životního stylu a hodnotové orientace člověka.

Myslím si, že zde není na místě snaha o jakoukoliv generalizaci termínu kvalita života, neboť by se z mé strany jednalo o velice subjektivní formulaci zmíněného pojmu.

4.1 Různá vymezení termínu kvalita života

V roce 1993 pracovní skupina WHO zabývající se kvalitou života (whoqol group) vymezila podstatu kvality života jedinců jako subjektivní vnímání jejich pozice v životě v kontextu kultury a hodnotového systému, ve kterém žijí, a ve vztahu k jejich cílům, očekáváním, zájmům a požadavkům (Kebza, 2005).

Jak uvádí Holman a Lorig (In Kebza, 2005), někteří autoři též předpokládají, že významnou roli v utváření kvality života sehrává víra ve vlastní schopnosti, míra sebeuplatnění každého člověka, míra úsilí a vytrvalosti, již jsou tyto lidé ochotni vydat tváří tvář nesnázím a překážkám.

Hartl (2004) spatřuje kvalitu života ve vyjádření pocitu životního štěstí. Uvádí tři pohledy na kvalitu života:

- Psychologický - jako míra seberealizace a duševní harmonie čili míra životní spokojenosti a nespokojenosti.
- Sociologický - jako pocity a životní úroveň speciálních skupin, jako jsou staří lidé, příslušníci etnických a jiných minorit čili hledisko jejich možností volby.
- Lékařský - na jaké úrovni a s jakým omezením žijí lidé s chronickými chorobami, což poukazuje na omezení svobody.

Kubátová (2010) vymezuje 3 dimenze kvality života:

1. Tělesná dimenze představuje zdraví jako fyzickou zdatnost a harmonii.
2. Duševní dimenze (prožitková) je chápána jako štěstí.
3. Duchovní dimenze (existenciální) se bere jako prožitek smysluplnosti vlastního života a tento prožitek je ovlivněn cíleností a motivovaností. Nezbytnou podmínkou pro to, aby člověk činil s pocitem smysluplnosti, je mít něco, pro co stojí za to žít.

Člověk řídí svůj život především svědomím a vůlí. Když jsou však tyto atributy narušeny nebo oslabeny, není naplňována duchovní kvalita života a zůstávají tak pouze dimenze duševní a tělesná.

„Idea kvality života bývá stavěna proti tzv. konzumnímu životnímu stylu s jeho preferencí vlastnictví spotřebních předmětů, které samo o sobě nemůže člověka plně uspokojit a nahradit mu absenci uspokojování jiných potřeb, zejména duchovního charakteru“ (Maříková, 1996, s. 557).

V tomto pojetí představuje kvalita života něco, co přesahuje materiální hodnoty.

V běžném životě je pojem kvalita života užíván zhruba ve 4 směrech:

1. Jako odborný pojem vyjadřující kvalitativní stránky životních procesů a kritéria jejich hodnocení. V tomto případě je kvalita života posuzována podle ukazatelů zdraví a nemoci, životního prostředí, úrovně bydlení a rekreace, mezilidských vztahů, volného času, charakteristiky práce atd.
2. Jako programové nebo politické heslo zaměřené na širokou veřejnost.
3. Jako sociální hnutí, které bojuje za občanská práva, nebo ekologické, protikonzumentské či protirasové hnutí.
4. Jako reklamní, zcela bezobsažný slogan zacílen na spotřebitele v oblasti konzumu (což je v rozporu s prvním pojetím termínu kvality života) (Maříková, 1996).

Dotazníky zaměřující se na výzkum kvality života by měly být stručné, měly by zahrnovat všechny příslušné otázky a měly by prozkoumat v detailech ty otázky, které jsou považovány za zvláště významné pro studium (Fayers, Machin, 2007).

Jednotlivé složky kvality života se neustále mění a tempo jejich změn se odvíjí od mnoha faktorů. Jedná se o psychologicky výrazné prvky ovlivňující kvalitu života jedince jako například o subjektivní pohodu, sebeuplatnění, nalezení smyslu života, schopnosti zvládnání stresových situací atd.

4.2 Životní styl

Způsob života či životní styl? Oba tyto pojmy představují to, jak lidé žijí, jak se chovají, oblékají, bydlí, pracují nebo tráví svůj volný čas.

Pojem životní způsob je obecnější než pojem životní styl a někteří autoři uvádí, že obsahuje hlavně stránky ekonomického účelového jednání. I přes tento fakt je však možné oba tyto termíny považovat za synonyma. Životní styl má dva hlavní aspekty - materiální a kulturní. Materiální aspekt odpovídá životní úrovni a je hodnocen např. vybaveností domácnosti předměty dlouhodobé spotřeby. Kulturní aspekt životního stylu představuje kulturní úroveň a ta je posuzována pomocí kulturních aktivit, mezi něž patří návštěva divadel, koncertů, návštěvy přírody, sport, četba, návštěva společenských událostí, kaváren a zábav, studium odborné literatury a další (Kubátová, 2010).

4.3 Životní úroveň

Kubátová (2010, s. 21) chápe životní úroveň „jako materiální blahobyť, který se týká především úrovně spotřeby, materiálního vybavení domácností a obecně věcí, které lze koupit a které má člověk k dispozici. Životní úroveň se odvozuje jednak od výše příjmů osob a domácností, jednak od materiální vybavenosti domácnosti a bytů.“

S životní úrovní jsou úzce spjata slova bohatství a chudoba. S druhým zmíněným pojmem byl, i když především v minulém století, dáván do souvislosti termín nezaměstnanost.

Spojení termínů životní úroveň a kvalita života se zde také více než nabízí, není však jednoduché tyto dva zdánlivě blízké pojmy sloučit. V kapitole o kvalitě života jsem uvedla různé pohledy na problematiku vymezení tohoto pojmu, tudíž záleží na vlastní internalizaci kvality života ve vybraném smyslu.

4.4 Hodnotová orientace

4.4.1 Hodnota

Hodnoty se v průběhu začleňování jedince do společnosti diferencují a odrážejí kulturu určité společnosti nebo skupiny.

Hodnota zastupuje „vlastnost, kterou jedinec přisuzuje určitému objektu, situaci, události nebo činnosti ve spojitosti s uspokojováním jeho potřeb, zájmů“ (Hartl, 2004, s. 192).

4.4.2 Hierarchie hodnot

Většina lidí má ve své hodnotové orientaci zahrnutu řadu oblastí, přičemž skoro všechny jsou pro ně velmi podstatné. I to je jedním z důvodů, proč je důležité uvědomění si již zmiňované vlastní hierarchie hodnot.

Hartl (2004) představuje hodnotovou orientaci jako celkem stálý, společensky podmíněný, vybraný vztah člověka k souboru materiálního a duchovního bohatství, fungující jako prostředek uspokojování životních potřeb jednotlivých osob. Každý člověk má uspořádaný systém hodnot podle vlastní důležitosti, kterou hodnotám přisuzuje. Zvolené hodnoty jsou ovlivňovány názorovými postoji jedince, životním stylem a morálkou. Seřazení hodnot podle důležitosti je nazýváno jako hierarchie hodnot.

Ta je v mnohých případech určována dvěma aspekty, a to mírou uspokojení, jež ta která oblast přináší, a mírou úsilí, kterou hodnocené oblasti vyžadují (Maříková, 1996).

4.4.3 Hodnota práce pro člověka

„Práce je tělesná nebo duševní činnost zaměřená na výdělek, výživu, uspokojení potřeb a tvorbu hodnot“ (Hartl, 2004, s. 446).

Buchtová (2002) významu práce přisuzuje nenahraditelnou pozici a zmiňuje se o tom, že člověk je schopen rozpoznat pravý význam práce až v momentě, kdy ji ztratí. Přínosem práce pro jedince je zejména snadnější socializace, práce mu zabezpečuje jisté materiální výhody, dává člověku pocit sebeuplatnění, umožňuje se setkávat s novými lidmi či následně uzavírat přátelství, podílí se i na tvorbě žebříčku hodnot.

Klíčové významy placené práce:

- Peníze – determinují potřeby člověka.
- Úroveň činnosti – zlepšování dovedností jedince.
- Rozmanitost žití – rozdíl mezi životem v domácnosti a jiným prostředím v zaměstnání.
- Struktura času – pro zaměstnané má každý den určitou organizaci a člověk se času snaží smysluplně využít.
- Sociální kontakt – podílení se na společenských aktivitách, vznik přátelství a jiných vztahů.
- Osobní identita – tvorba osobní identity je důležitá pro rozvoj člověka, seberealizaci, představuje také určitý status ve společnosti (Giddens, 1999).

Otázkou je, do jaké míry je význam slov zaměstnání a práce shodné. Zaměstnání člověku přináší primárně především výdělek a v případech, kdy má člověk zaměstnání, které jej uspokojuje, tak i seberealizaci. Zatímco, když budu vycházet z definice práce uvedené v kapitole, práce jako činnost, kterou člověk koná ze své vůle, jej obohacuje ve více dimenzích. Podle vlivu samotné práce si jedinec může sestavovat svůj žebříček hodnot, z čehož lze usoudit, že i práce hraje důležitou úlohu při uspořádání životních priorit.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM

V empirické části bakalářské práce jsem se rozhodla provést průzkum orientovaný na hodnocení kvality života nezaměstnaných osob, které jsou evidovány na Úřadě práce ve Zlíně. Zaměřila jsem se na statistické vyjádření důležitosti životních hodnot a následné spokojenosti nezaměstnaných osob s těmito hodnotami.

5.1 Výzkumný problém

Jako výzkumný problém jsem si stanovila otázku:

Jakou důležitost přisuzují nezaměstnaní lidé hodnotám týkajících se kvality života a jaká je jejich vnitřní spokojenost s těmito hodnotami v průběhu nezaměstnanosti?

5.2 Cíl výzkumu

V souladu s výzkumným problémem bylo cílem mého výzkumného šetření zjistit, které hodnoty jsou pro nezaměstnané jedince evidované na Úřadu práce ve Zlíně důležité více a které méně, a následně se dozvědět, jak jsou nezaměstnaní s hodnotami, které mnohdy determinují kvalitu života, spokojeni.

5.3 Výzkumné otázky

Vytyčila jsem si následující výzkumné otázky:

1. Kterým hodnotám přisuzují nezaměstnaní největší důležitost?
2. Se kterými aspekty kvality života jsou nezaměstnaní nejméně spokojeni?
3. Jsou nezaměstnané ženy spokojeny s péčí o sebe sama?
4. Jak muži hodnotí svou psychickou pohodu v období nezaměstnanosti?
5. Jaká je spokojenost se svobodou u nezaměstnaných, kteří své hmotné zabezpečení hodnotí jako podprůměrné?

5.4 Metodologie výzkumu

Pro praktickou část bakalářské práce jsem si zvolila kvantitativní výzkum, který jsem realizovala pomocí metody dotazníků. Chráska (2007) uvádí, že použití této metody je vhodné při získávání dat a informací od velké skupiny respondentů, a Gavora (2000) doplňuje přednost metody dotazníků tím, že jí připisuje relativně malou časovou náročnost.

Poté, co jsem zhodnotila nejednotnost vymezení termínu kvalita života, jsem se rozhodla pro výzkumnou část své práce modifikovat standardizovaný dotazník SQUALA, kdy zkratka tohoto pojmu představuje v českém jazyce subjektivní analýzu kvality života. Vzhledem k tomu, že pojem kvalita života se stal odborným termínem, i když, jak uvádím výše, stále nejednotně definovaným, nebylo mým záměrem vytvořit nový dotazník, podle něhož by se dala zmíněná kvalita života měřit. Dotazník jsem modifikovala pro potřeby práce zaměřené na nezaměstnané osoby a ponechala jsem významné položky hodnot, z nichž bych vycházela i při tvorbě vlastního dotazníku.

Dotazník se skládá z celkem tří částí a kromě dotazů na věk a na to, zda žije s respondentem ve společné domácnosti dítě, byl složen z uzavřených otázek. První část dotazníku se zaměřuje na základní údaje o respondentovi, jako jsou věk, pohlaví, nejvyšší dosažené vzdělání, délka nezaměstnanosti apod. Druhá část dotazníku je orientována na přiřazování důležitosti k celkem devatenácti jednotlivým životním hodnotám. Třetí oddíl je sestaven podobně jako druhá část, v tomto případě je však zaměřeno na hodnocení vlastní spokojenosti respondentů s životními hodnotami. Jedná se o tytéž hodnoty, u kterých ve druhé části dotazníku přiřazovali nezaměstnaní význam důležitosti. Dotazník přikládám k práci jako přílohu P I.

5.5 Výzkumný vzorek

Záměrným výběrem respondentů jsem si zvolila výzkumný vzorek, jehož základní soubor tvořili uchazeči o zaměstnání (muži i ženy), kteří byli evidováni na Úřadě práce ve Zlíně a jejichž doba evidence na ÚP byla delší než 5 měsíců. Z informací, které mi byly poskytnuty na Úřadě práce ve Zlíně a které zaměstnankyně ÚP sdělují i svým klientům na

jednotlivých schůzkách, vyplývá, že právě od této doby, tedy asi 5-6 měsíců bez zaměstnání, začíná docházet ke ztrátě pracovních návyků.

Celkem bylo rozdáno 120 dotazníků, z nichž jsem 13 dotazníků musela vyřadit kvůli špatnému či neúplnému vyplnění jednotlivých položek. Platných dotazníků, které sloužily k vypracování výzkumu, bylo tedy dohromady 107, návratnost tudíž činila 89,17% dotazníků.

K charakteristice výzkumného vzorku se dále pojí otázky z dotazníku číslo 1 až 8, které jsem vyhodnotila v podkapitole 5.8.1.

5.6 Realizace výzkumu

Výzkum byl realizován díky vstřícnosti a ochotě zaměstnankyň Úřadu práce Zlín ke spolupráci, kdy jsem v průběhu měsíce března docházela na pravidelná setkání skupin nezaměstnaných osob. Hromadné informační schůzky byly pořádány pro uchazeče, kteří jsou v evidenci ÚP déle než pět měsíců a měli účast na této schůzce povinnou, přičemž při nedostavení na toto informační setkání jim hrozilo vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání, a tak jsem měla zaručen jistý počet respondentů, který jsem si stanovila na minimální hranici 100 nezaměstnaných osob.

Před zahájením hromadné informační schůzky mi bylo umožněno respondentům představit podstatu a způsob vyplnění dotazníku, přičemž jsem kladla velkou váhu na zdůraznění anonymity při samotném vyplňování.

5.7 Zpracování dat výzkumu

Data, která jsem získala z dotazníků, jsem zpracovala do tabulek četností. Sestavení tabulek četností však předcházelo zanesení dat pomocí čárkovací metody na papír. U otevřeného typu otázky, která se týkala věku respondentů, jsem se rozhodla si vytvořit kategorie na základě podobnosti a z nich následně opět tabulku četností. Ke každé tabulce je přiřazen graf, který pomáhá docílit větší přehlednosti údajů. V získaných datech nebyly výrazné rozdíly ve struktuře odpovědí mezi muži a ženami, tudíž většina tabulek a grafů obsahuje data od obou pohlaví dohromady. Tabulky a grafy, v nichž jsou rozlišeny záznamy na muže a ženy, souvisí s některými výzkumnými otázkami.

5.8 Analýza dat

V kapitole Analýza dat zveřejňuji údaje, které jsem získala vyhodnocením údajů z dotazníkového šetření. Tuto kapitolu jsem se rozhodla dále rozdělit na tři podkapitoly, které korespondují se samotným dotazníkem, jenž byl také rozvržen do tří částí.

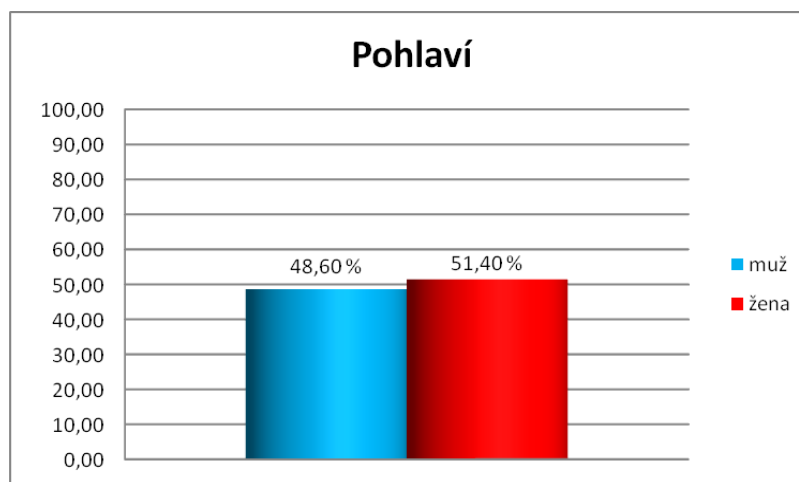
5.8.1 Údaje o respondentech

Otázka č. 1: Pohlaví

Tab. 1: Pohlaví

Pohlaví	Četnost odpovědí	Relativní četnost (%)
muži	52	48,60
ženy	55	51,40
celkem	107	100,00

Graf 4: Pohlaví respondentů

Celkový počet dotazovaných byl 107 osob, přičemž bylo mou snahou získat data od rovnocenného vzorku, tedy srovnatelného množství mužů a žen. Muži tvořili 48,60% respondentů v počtu 52 jedinců, žen bylo 55 a v procentuálním poměru představovaly ženy 51,40% respondentů z celkového počtu.

Otázka č. 2: Věk

Tato otázka byla otevřená, proto jsem věk respondentů rozdělila podle Vágnerové (2000), jejíž členění vývoje člověka podle věku je následující:

15-20 let – adolescence,

20-40 – mladá dospělost,

40-50 – střední dospělost,

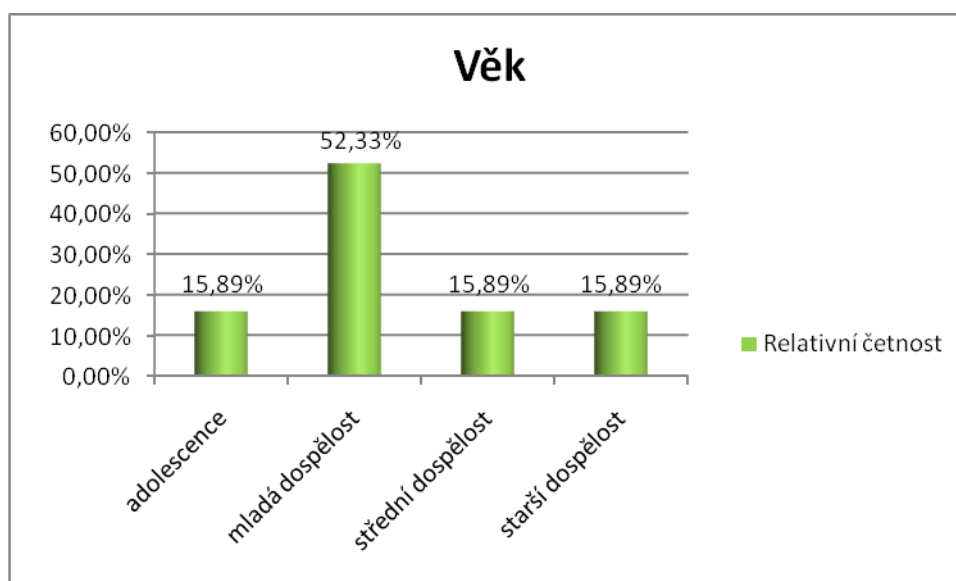
50-60 – starší dospělost.

Uchazeče o zaměstnání vyššího věku jsem ve výzkumném vzorku neměla zahrnuty, proto další vývojová označení nezmiňuji. Na základě uvedeného rozdělení jsem utvořila kategorie podobnosti a v tabulce a grafu představuji členění respondentů podle věku.

Tab. 2: Věková struktura respondentů

Věk	Četnost	Relativní četnost (%)
adolescence	17	15,89
mladá dospělost	56	52,33
střední dospělost	17	15,89
starší dospělost	17	15,89

Graf 5: Věková struktura respondentů

Nejvíce respondentů bylo v období mladé dospělosti a to 52,33% dotazovaných, kterých představovalo 56 osob. Zbýlé tři skupiny čítaly každá 17 osob a tudíž v procentuálním

zastoupení tvoří skupina adolescentů 15,89%, lidé v období střední dospělosti 15,89% a jedinci zařazení do kategorie starší dospělosti také 15,89%.

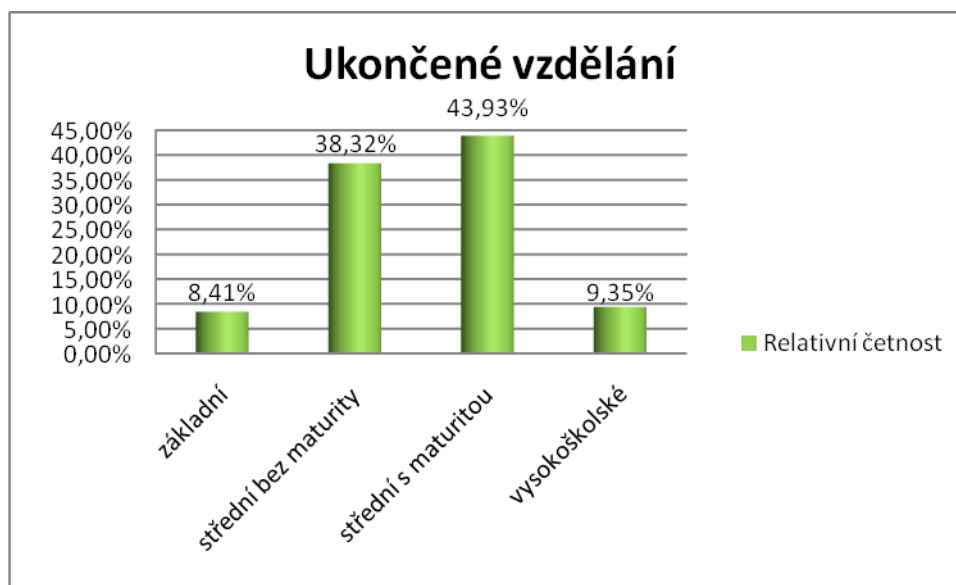
Komentář: Největší četnost osob zařazených do období mladé dospělosti má příčinu ve velkém věkovém vymezení této skupiny a to 20-40 let, přičemž ostatní třídy byly determinovány rozmezím 5 až 10 let, tudíž bylo do kategorie mladé dospělosti zařazeno nejvíce dotazovaných uchazečů o zaměstnání.

Otázka č. 3: Ukončené vzdělání

Tab. 3: Dosažené vzdělání respondentů

Typ vzdělání	Četnost odpovědí	Relativní četnost (%)
základní	9	8,41
střední bez maturity	41	38,32
střední s maturitou	47	43,93
vysokoškolské	10	9,35

Graf 6: Dosažené vzdělání respondentů

Základního vzdělání dosáhlo 8,41% respondentů, středního vzdělání bez maturity 38,32% a středního vzdělání s maturitou 43,93%. Vysokoškolské vzdělání má celkem 9,35% nezaměstnaných respondentů.

Komentář: Z grafu lze přehledně rozpoznat, že největší četnost nejvyššího dosaženého vzdělání u respondentů je vzdělání středního typu s maturitou a poté bez maturity. Termín

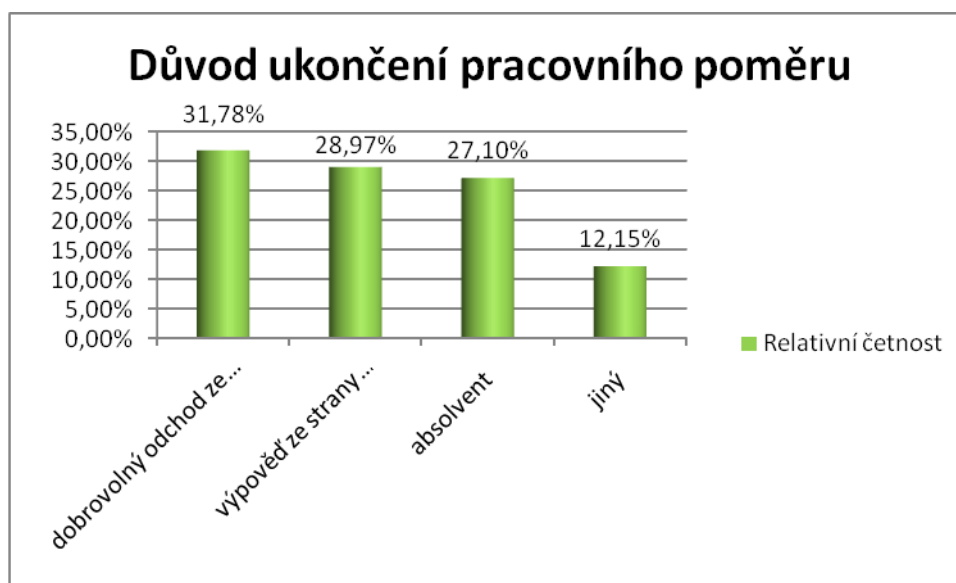
střední škola bez maturity představují střední odborná učiliště a vyučení, v obou případech bez maturitní zkoušky. Do středních škol s maturitou zahrnují gymnázia a střední školy ukončené maturitní zkouškou. Vysokoškolské vzdělání reprezentují respondenti, kteří složili dosáhli vzdělání na univerzitách, vysokých a vyšších odborných školách.

Otázka č. 4: Předchozí pracovní poměr byl ukončen

Tab. 4: Důvod ukončení pracovního poměru

Způsob ukončení pracovního poměru	Četnost odpovědí	Relativní četnost (%)
dobrovolný odchod ze zaměstnání	34	31,78
výpověď ze strany zaměstnavatele	31	28,97
absolvent	29	27,1
jiný	13	12,15

Graf 7: Důvod ukončení pracovního poměru

Poslední zaměstnání z vlastní iniciativy opustilo 31,78% respondentů a výpověď ze strany zaměstnavatele dostalo 28,97% současných uchazečů o zaměstnání. Ve výzkumném vzorku se vyskytuje také poměrně mnoho absolventů, což v procentuálním poměru čítá celkem 27,10% dotazovaných. 12,15% nezaměstnaných uvedlo jinou příčinu ukončení pracovního poměru.

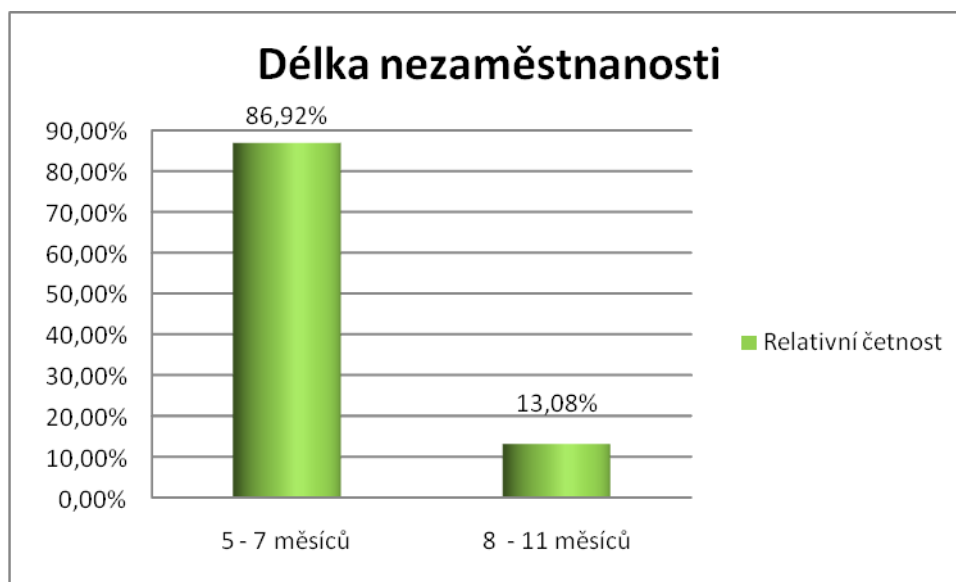
Komentář: Jako jiné důvody pro ukončení předchozího pracovního poměru nezaměstnaní uváděli zejména mateřskou dovolenou, ukončení ve zkušební době, zdravotní důvody, zánik firmy a ukončení vlastního podnikání.

Otázka č. 5: Doba nezaměstnanosti

Tab. 5: Délka nezaměstnanosti respondentů

Doba nezaměstnanosti	Četnost odpovědí	Relativní četnost (%)
5 - 7 měsíců	93	86,92
8 - 11 měsíců	14	13,08

Graf 8: Délka nezaměstnanosti respondentů

86,92% respondentů je evidováno na Úřadu práce ve Zlíně již po dobu 5-7 měsíců a nezaměstnaných osob, které jsou v evidenci 8-11 měsíců, se do dotazníkového šetření zapojilo 13,08%.

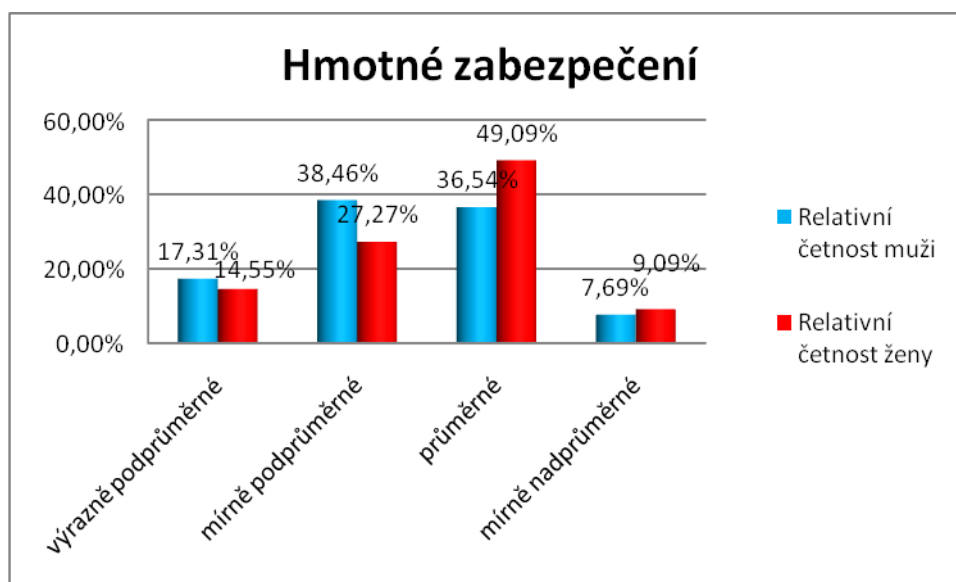
Komentář: V dotazníku, který jsem předkládala nezaměstnaným byly uvedeny další tři varianty odpovědi na délku nezaměstnanosti (0-4 měsíce, 1-2 roky, 2 a více let). Tyto možnosti jsem vyřadila z důvodu, že doba nezaměstnanosti respondentů se pohybovala pouze od 5 do 11 měsíců, nebylo tudíž zapotřebí ostatní varianty odpovědí do tabulky a grafu zahrnout.

Otázka č. 6: Hmotné zabezpečení

Tab. 6: Hmotné zabezpečení respondentů

Hmotné zabezpečení	Četnost odpovědí		Relativní četnost (%)	
	muži	ženy	muži	ženy
výrazně podprůměrné	9	8	17,31	14,55
mírně podprůměrné	20	15	38,46	27,27
průměrné	19	27	36,54	49,09
mírně nadprůměrné	4	5	7,69	9,09

Graf 9: Hmotné zabezpečení respondentů

Z grafu je patrné, že většina nezaměstnaných mužů hodnotí své hmotné zabezpečení jako mírně podprůměrné, u mužů se tedy objevilo negativnější hodnocení než u žen, u kterých necelých 50% shledává své materiální zajištění jako průměrné. Respondenti mohli v dotazníku označit i eventualitu výrazně nadprůměrného zaopatření, nikdo však tuto odpověď nezvolil, proto jsem do výsledků zmíněnou možnost nezahrnovala.

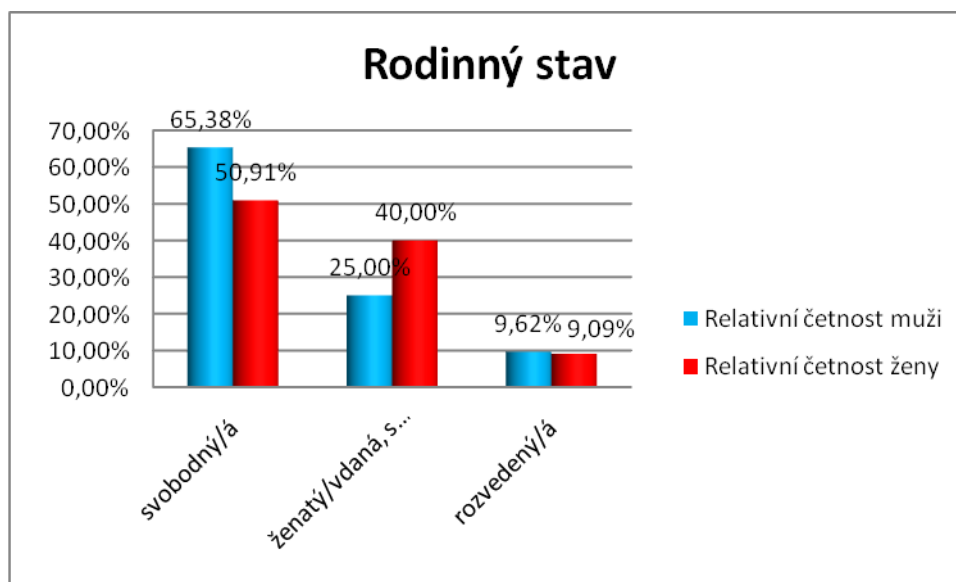
Komentář: Grafické znázornění jsem záměrně rozčlenila zvláště na mužské a ženské vyjádření, protože výzkumná otázka č. 5 zjišťuje spokojenost s aspektem svobody u nezaměstnaných osob, které své zajištění hodnotí jako podprůměrné (tedy méně až výrazně podprůměrné). V grafu lze pozorovat, že podprůměrné hmotné zabezpečení se vyskytuje z větší části u nezaměstnaných mužů.

Otázka č. 7: Rodinný stav

Tab. 7: Rodinný stav respondentů

Rodinný stav	Četnost odpovědí		Relativní četnost (%)	
	muži	ženy	muži	ženy
svobodný/á	34	28	65,38	50,91
ženatý/vdaná, s druhem/družkou	13	22	25,00	40,00
rozvedený/á	5	5	9,62	9,09

Graf 10: Rodinný stav respondentů

Nejvíce nezaměstnaných osob, které tvořily vzorek respondentů, uvedlo svůj rodinný stav jako svobodný. Nejvyšší procento svobodných reprezentovali muži v míře 65,38%. V manželském svazku bylo 40% uchazeček o zaměstnání a poměr rozvedených nezaměstnaných se u mužů i žen téměř shodoval.

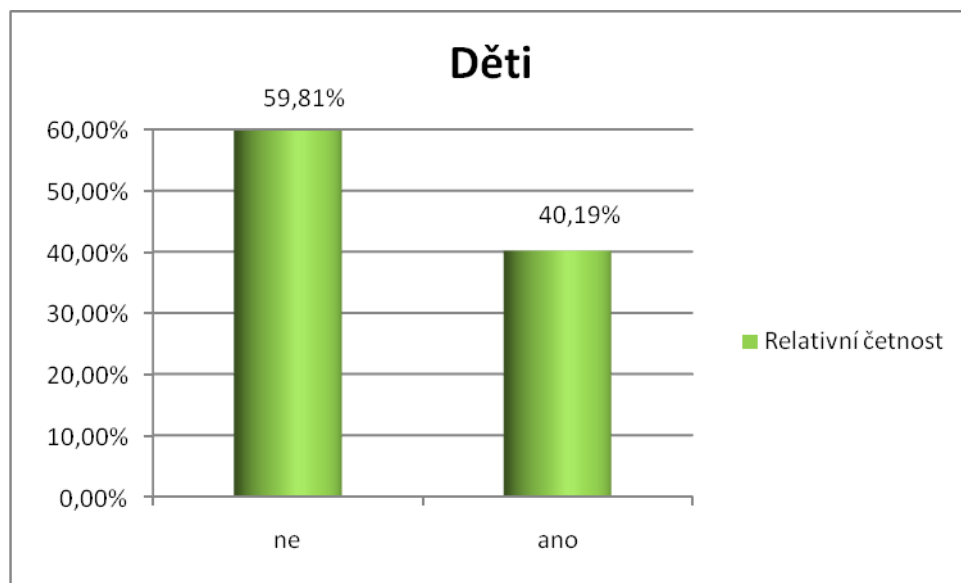
Komentář: Graf je opet rozlišen na informace získané od mužů a žen. Důvodem je nepřímou související výzkumná otázka, ve které se dotýkám současně problematiky psychické pohody u nezaměstnaných mužů. Předkládám zde atribut otce jako živitele rodiny, proto bylo důležité při vyhodnocení této výzkumné otázky brát v úvahu fakt, že většina mužských respondentů je stále svobodná a bezdětná, což vyplynulo i z další otázky v dotazníku.

Otázka č. 8: Máte děti?

Tab. 8: Děti

Děti	Četnost odpovědí	Relativní četnost (%)
ne	64	59,81
ano	43	40,19

Graf 11: Děti

Děti jsou přítomny ve 40,19% domácnostech respondentů, naproti tomu 59,81% nezaměstnaných mužů a žen děti nemá.

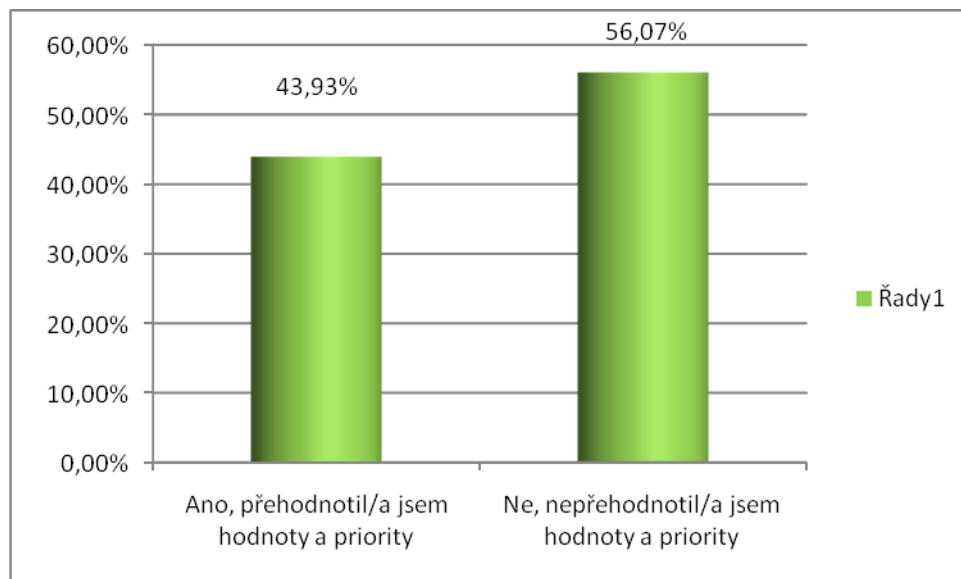
Komentář: Z vyhodnocení dílčích dat rozlišující bezdětnost u mužů a žen vzešly údaje o tom, že nejvíce bezdětní jsou nezaměstnaní svobodní muži a to v celkové míře 71,15% z dotazovaných mužů. Graf zahrnující tyto dílčí informace přidávám do přílohy P II.

Otázka č. 9: Změnili či přehodnotili jste své osobní hodnoty a životní priority po ztrátě zaměstnání?

Tab. 9: Změna hodnot po ztrátě zaměstnání

Změna hodnot a priorit po ztrátě zaměstnání	Četnost odpovědí	Relativní četnost (%)
Ano, přehodnotil/a jsem hodnoty a priority	47	43,93
Ne, nepřehodnotil/a jsem hodnoty a priority	60	56,07

Graf 12: Změna hodnot po ztrátě zaměstnání

Z vyhodnocených dat z dotazníkového šetření vyplynulo, že 43,93% osob přehodnotilo své hodnoty a priority po ztrátě zaměstnání a 56,07% nezaměstnaných nezměnilo svůj postoj k životním prioritám a vlastním hodnotám po ztrátě zaměstnání.

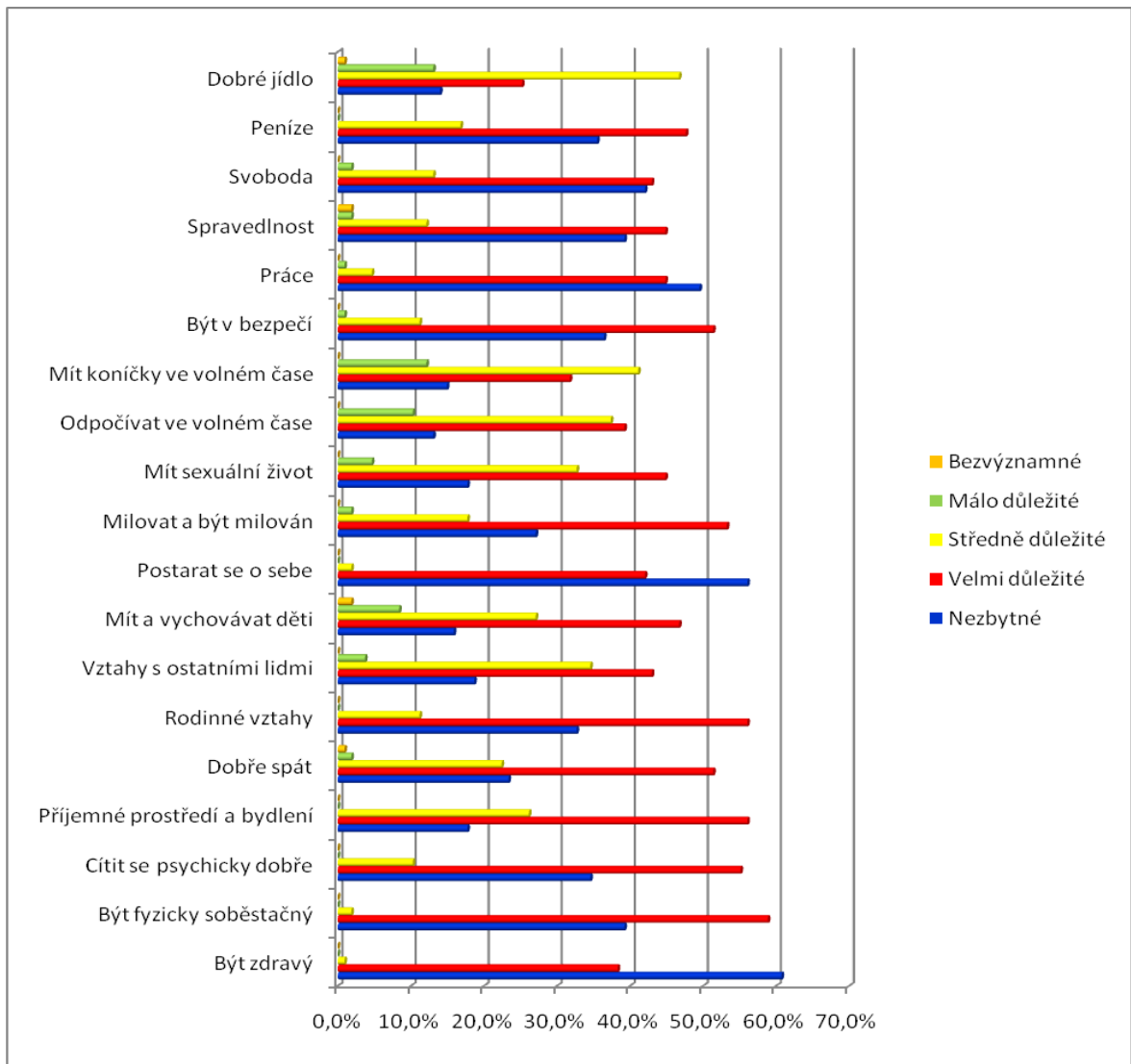
Komentář: Větší část dotazovaných jedinců uvedla, že nepřehodnotila své hodnoty a priority po ztrátě zaměstnání. Důležitou roli v tomto případě, podle mého názoru, hraje faktor délky nezaměstnanosti. Vzorek respondentů je tvořen osobami, které jsou nezaměstnané v délce 5-11 měsíců. Myslím si, že u dlouhodobě nezaměstnaných nad 1 rok by však odpovědi na změnu postojů k určitým životním aspektům mohly mít opačný charakter, jak i v rámci problematiky psychických dopadů nezaměstnanosti na člověka uvádí mnoho odborníků na zmíněnou problematiku. Skupina nezaměstnaných nad 12 měsíců však nebyla do výzkumného souboru zahrnuta.

5.8.2 Hodnocení důležitosti

Tab. 10: Přiřazování důležitosti jednotlivým hodnotám

Hodnocení důležitosti	Nezbytné	Velmi důležité	Středně důležité	Málo důležité	Bezvýznamné
Být zdravý	60,7%	38,3%	0,9%	0,0%	0,0%
Být fyzicky soběstačný	39,3%	58,9%	1,9%	0,0%	0,0%
Cítit se psychicky dobře	34,6%	55,1%	10,3%	0,0%	0,0%
Příjemné prostředí a bydlení	17,8%	56,1%	26,2%	0,0%	0,0%
Dobře spát	23,4%	51,4%	22,4%	1,9%	0,9%
Rodinné vztahy	32,7%	56,1%	11,2%	0,0%	0,0%
Vztahy s ostatními lidmi	18,7%	43,0%	34,6%	3,7%	0,0%
Mít a vychovávat děti	15,9%	46,7%	27,1%	8,4%	1,9%
Postarat se o sebe	56,1%	42,1%	1,9%	0,0%	0,0%
Milovat a být milován	27,1%	53,3%	17,8%	1,9%	0,0%
Mít sexuální život	17,8%	44,9%	32,7%	4,7%	0,0%
Odpočívat ve volném čase	13,1%	39,3%	37,4%	10,3%	0,0%
Mít koníčky ve volném čase	15,0%	31,8%	41,1%	12,1%	0,0%
Být v bezpečí	36,4%	51,4%	11,2%	0,9%	0,0%
Práce	49,5%	44,9%	4,7%	0,9%	0,0%
Spravedlnost	39,3%	44,9%	12,1%	1,9%	1,9%
Svoboda	42,1%	43,0%	13,1%	1,9%	0,0%
Peníze	35,5%	47,7%	16,8%	0,0%	0,0%
Dobré jídlo	14,0%	25,2%	46,7%	13,1%	0,9%

Graf 13: Přiřazování důležitosti jednotlivým hodnotám

Data, která vzešla z vyhodnocení dotazníků, uvádím v tabulce v procentech zaokrouhlená na jedno desetinné místo kvůli větší přehlednosti údajů. Sečetla jsem dohromady hodnocení nezbytných a velmi důležitých hodnot, poté jsem provedla součet hodnot bezvýznamných a málo důležitých. Z čehož mi následně vzešly tři skupiny významnosti daných hodnot – velmi důležité až nezbytné, středně důležité a málo důležité až bezvýznamné. Z těchto skupin jsem sestavila pořadí důležitosti, kterou uchazeči o zaměstnání jednotlivým aspektům připisují.

Komentář: Největší význam přisuzují nezaměstnaní hodnotám zdraví, fyzické soběstačnosti, práci a tomu, aby se mohli o sebe postarat. Tyto hodnoty zvolilo za velmi důležité či nezbytné vždy přes 90% dotazovaných. Pod touto hranicí se objevila hodnota psychické pohody, kterou za významnou považovalo 89,5% respondentů a zařadila se tak

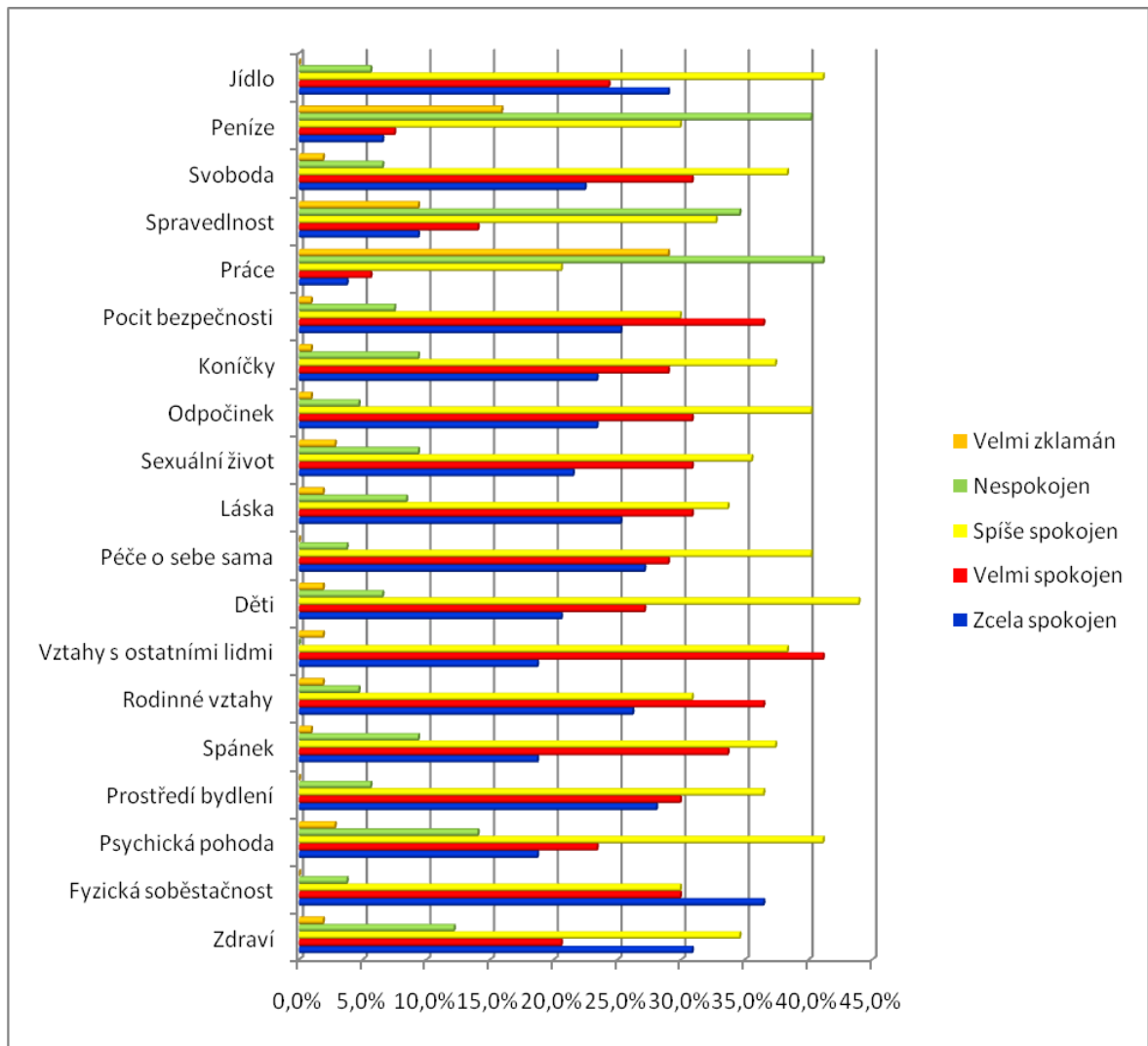
v pořadí významnosti na 5. místo. Za další důležité životní ohledy považují nezaměstnaní rodinné vztahy, bezpečí, svobodu, spravedlnost a až na 10. místo v pořadí důležitosti začlenili peníze. Naproti tomu nejmenší smysl přikládají významu dobrého jídla, koníčkům, odpočinku ve volném čase, hodnotě mít a vychovávat děti a sexuálnímu životu.

5.8.3 Hodnocení spokojenosti

Tab. 11: Hodnocení spokojenosti jednotlivých životních priorit

Hodnocení spokojenosti	Zcela spokojen	Velmi spokojen	Spíše spokojen	Nespokojen	Velmi zklamán
Zdraví	30,8%	20,6%	34,6%	12,1%	1,9%
Fyzická soběstačnost	36,4%	29,9%	29,9%	3,7%	0,0%
Psychická pohoda	18,7%	23,4%	41,1%	14,0%	2,8%
Prostředí bydlení	28,0%	29,9%	36,4%	5,6%	0,0%
Spánek	18,7%	33,6%	37,4%	9,3%	0,9%
Rodinné vztahy	26,2%	36,4%	30,8%	4,7%	1,9%
Vztahy s ostatními lidmi	18,7%	41,1%	38,3%	0,0%	1,9%
Děti	20,6%	27,1%	43,9%	6,5%	1,9%
Péče o sebe sama	27,1%	29,0%	40,2%	3,7%	0,0%
Láska	25,2%	30,8%	33,6%	8,4%	1,9%
Sexuální život	21,5%	30,8%	35,5%	9,3%	2,8%
Odpočinek	23,4%	30,8%	40,2%	4,7%	0,9%
Koníčky	23,4%	29,0%	37,4%	9,3%	0,9%
Pocit bezpečnosti	25,2%	36,4%	29,9%	7,5%	0,9%
Práce	3,7%	5,6%	20,6%	41,1%	29,0%
Spravedlnost	9,3%	14,0%	32,7%	34,6%	9,3%
Svoboda	22,4%	30,8%	38,3%	6,5%	1,9%
Peníze	6,5%	7,5%	29,9%	40,2%	15,9%
Jídlo	29,0%	24,3%	41,1%	5,6%	0,0%

Graf 14: Hodnocení spokojenosti s jednotlivými životními prioritami

Informace v tabulce jsem opět zaokrouhlila na jedno desetinné místo kvůli přehlednosti a stejně jako v případě přisuzování důležitosti jednotlivým životním hodnotám jsem i u klasifikování spokojenosti s charakteristickými prvky pro život sečetla společně hodnocení velmi až zcela spokojen a velmi nespokojen až zklamán, tudíž byly opět vytvořeny tři skupiny, podle nichž jsem hierarchicky seřadila spokojenost nezaměstnaných s danými atributy.

Komentář: Nejvýraznější spokojenost přisoudili dotazovaní uchazeči o zaměstnání fyzické soběstačnosti, když 66,4% z nich uvedlo, že jsou s tímto ohledem velmi až zcela spokojeni. Poté následovala značná spokojenost se stavem rodinných vztahů, pocitem bezpečnosti, vztahů s ostatními lidmi a s prostředím bydlení, když i s těmito významy bylo spokojeno 62,6% - 57,9% respondentů. Mnoho nezaměstnaných zaznamenávalo u jednotlivých hodnot neutrální odpověď spíše spokojen, přičemž v každé z devatenácti hodnot obdržela

tato odpověď vždy zhruba od 20% do 40% označení, jak lze pozorovat i v samotné tabulce. Podstatná nespokojenost byla vyjádřena s prací, kdy 70,1% respondentů bylo s prací velmi nespokojeno či zklamáno. Dalo by se zde očekávat i vyšší číslo, avšak někteří lidé pracovat nechtějí, nemají potřebu či nutnost vlastního finančního příjmu, nebo práci doposud neměli, a tak si ještě plně neuvědomují její hodnotu. Další pozice obsadila nespokojenost s penězi, se spravedlností, s psychickou pohodou a se stavem zdraví. Za zmínku stojí, že nespokojenost až zklamání s vlastní psychickou pohodou projevilo jen 16,8% nezaměstnaných respondentů, nabízí se proto na tomto místě otázka, zda s sebou nezaměstnanost nese pro člověka vážné psychické důsledky či nikoliv, nebo si duševní dopady nechtějí nezaměstnaní na sobě jen připustit. Třetí eventualitou je vliv doby trvání nezaměstnanosti na psychiku nezaměstnaného, kdy byli zkoumáni lidé převážně v období 5-7 měsíců bez práce. V těchto případech se tudíž nemusely důsledky nezaměstnanosti ještě plně rozvinout.

6 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

K jednotlivým výzkumným otázkám, které jsem si stanovila a které byly uvedeny již v kapitole 5.3, se vztahují vybrané otázky z dotazníku. Dále k výzkumným otázkám č. 3, 4 a 5 příkládám v příloze P II pro větší přehlednost grafické znázornění výsledků.

1. Kterým hodnotám přisuzují nezaměstnaní největší důležitost?

Otázky z dotazníku: K této výzkumné otázce se vztahuje celá druhá část dotazníku zaměřená na klasifikování důležitosti vybraných životních hodnot.

Z výsledků plyne, že největší význam přisuzují nezaměstnaní tomu, aby byli zdraví, fyzicky soběstační, cítili se psychicky dobře, dovedli se o sebe postarat a aby měli práci. To vše seřazuji v sestupném pořadí a pro přehlednost uvádím, kolik procent dotazovaných hodnotu označilo za nezbytnou či velmi důležitou.

- 99,0% - zdraví
- 98,2% - být fyzicky soběstačný
- 98,2% - postarat se o sebe
- 94,4% - práce
- 89,7% - cítit se psychicky dobře

Všeobecně respondenti přikládali veškerým životním prioritám uvedeným v dotazníku velký význam, nelze tedy podle získaných dat ani určit, zda ztráta zaměstnání má přímý vliv na změnu hodnotové orientace u jedince, protože v případě přisuzování významu jednotlivým aspektům se neprojevily výrazné či překvapivé rozdíly od univerzálně přijímaných důležitých životních hodnot.

2. Se kterými aspekty kvality života jsou nezaměstnaní nejméně spokojeni?

Otázky z dotazníku: Druhá výzkumná otázka se pojí ke třetímu oddílu dotazníku a ke všem jeho dílčím hodnotám.

Z celkového počtu 19 hodnot, u kterých měli respondenti možnost ohodnotit svou současnou vlastní spokojenost s daným významem, se pouze u dvou významů projevila nespokojenost vyšší než 50%.

Níže uvedené procentuální vyjádření představuje, kolik procent nezaměstnaných respondentů je s danou hodnotou nespokojeno nebo velmi zklamáno.

- 70,1% - práce
- 56,1% - peníze
- 43,9% - spravedlnost
- 16,8% - psychická pohoda
- 14,0% - zdraví

Nespokojenost s prací, kterou nezaměstnaní respondenti nemají, a s penězi, jejichž zdrojem byla právě práce, je více než přirozená, což se potvrdilo i v případě mého dotazníkového šetření. Relativně vysoká míra nespokojenosti se spravedlností v životě může mít s hlediskem ztráty práce také souvislost, především v tom smyslu, že člověk může cítit křivdu, např. za propuštění ze zaměstnání. Pouhých 16,8% respondentů uvedlo nespokojenost až zklamání s psychickou pohodou, kterou v období nezaměstnanosti prožívají.

U ostatních hodnot byla nespokojenost výrazně nižší. Naopak se převážně vyskytovala spíše spokojenost s jednotlivými aspekty, tudíž je diskutabilní, do jaké míry zapříčiňuje nezaměstnanost sociální či fyzické změny u člověka.

3. Jsou nezaměstnané ženy spokojeny s péčí o sebe sama?

Otázky z dotazníku: č. 1 (z první části dotazníku), č. 28 (ze třetí části dotazníku)

Z celkového počtu 55 dotazovaných žen bylo velmi až zcela spokojených s péčí o sebe sama 60% nezaměstnaných. 34,55% ohodnotilo stav s péčí o vlastní osobu jako spíše spokojena, přičemž tento stupeň v dotazníku představuje neutrální odpověď. Pouhých 5,45% uchazeček o zaměstnání vyjádřilo svou nespokojenost s péčí o sebe sama.

Z výše zmíněných výsledků lze vyvodit, že stav nezaměstnanosti nepředstavuje pro ženy vážný negativní dopad související s péčí o sebe sama. Vystávají dvě otázky, zda mají dotazované ženy všeobecně nízké např. finanční nároky vynakládané na starostlivost o svou osobu, anebo jestli si i přes fakt, že jsou bez práce a nemají tudíž standardní příjem peněz, neodepřou obvyklé náklady spojené s péčí, na kterou jsou zvyklé.

4. Jak muži hodnotí svou psychickou pohodu v období nezaměstnanosti?

Otázky z dotazníku: č. 1 (z první části dotazníku), č. 22 (ze třetí části dotazníku)

Z nezaměstnaných respondentů mužského pohlaví se cítí psychicky v pohodě 40,38% uchazečů o zaměstnání, kteří hodnotili spokojenost se svým psychickým stavem na úrovni velmi až zcela spokojen. Neutrální odpověď byla zaznamenána u 42,31% dotazovaných. Nespokojenost až zklamání nad vlastní psychickou pohodou uvedlo 17,31% nezaměstnaných mužů.

Ani v této výzkumné otázce nelze jednoznačně odhalit vliv nezaměstnanosti na psychický klid člověka, který nemá zaměstnání. Podle nároků, které jsou v současné společnosti kladeny na muže stále především jako na živitele rodiny nebo alespoň jako její nepostradatelný finanční zdroj, by se dalo vyvodit, že ztráta zaměstnání a s ním spojeného příjmu, muže zasáhne po psychické stránce a nabourá jeho vnitřní vyrovnanost. Pouhých 17,31% nezaměstnaných negativně hodnotících svou psychickou pohodu tomu však důkazem není. Na tomto místě bych ráda upozornila, že v souboru dotazovaných převládali svobodní muži.

5. Jaká je spokojenost se svobodou u nezaměstnaných, kteří své hmotné zabezpečení hodnotí jako podprůměrné?

Otázky z dotazníku: č. 6 (z první části dotazníku), č. 36 (ze třetí části dotazníku)

Z počtu 107 dotazovaných uchazečů o zaměstnání celkově 52 klasifikuje své hmotné zabezpečení jako mírně až výrazně podprůměrné. U těchto osob jsem se rozhodla zjistit, jak prožívají pocit svobody v období nezaměstnanosti. Z výzkumu vyplývá, že 48,08% dotázaných je zcela nebo velmi spokojeno se stavem svobody, 40,38% respondentů uvedlo neutrální odpověď a nespokojenost až zklamání se situací vlastní svobody vyjádřilo 11,54% nezaměstnaných.

Pro nezaměstnané není jednoduché zaujmout ke stavu svobody jednotné stanovisko. Jedná se především o problém, z jakého hlediska na svobodu nahlížet. Nabízí se dvě možné stránky, přičemž první se týká nedostatku financí a tím omezených možností při vykonávání rozmanitých aktivit (cestování, koníčky a zájmy, stravování). Při skrovném příjmu peněz si někteří lidé nemohou dovolit obstarat vše to, co by chtěli. Tím, že nemohou být naplněna jedincova přání či potřeby, může docházet k pocitu potlačení

vnitřní svobody. Druhým hlediskem, kterým je možno na stav svobody nahlížet, je pocit, že člověk není ničím svazován, nemusí se nikomu podřizovat nebo se podle někoho řídit a je v těchto případech sám sobě pánem.

Podle dat, která z výzkumu vplynula, se domnívám, že většina respondentů pojala hodnocení pocitu svobody podle druhého zmíněného kritéria.

6.1 Shrnutí

Výzkumného šetření se zúčastnil téměř stejný počet nezaměstnaných mužů a žen a výsledky bádání neukázaly odlišnosti v odpovědích výrazného charakteru. Za zmínku stojí odpověď dotazovaných na změnu hodnot a priorit po ztrátě zaměstnání, kdy více než polovina respondentů svůj postoj k vytyčeným životním atributům nezměnila. U přisuzování důležitosti bylo zjevné, že většině hodnot přiřkládají nezaměstnaní značný význam. V části zabývající se hodnocením spokojenost byli nezaměstnaní již zdrženlivější a zaznamenala jsem zde četný výskyt neutrálních odpovědí. Podstatná nespokojenost panovala u aspektů práce a peněz, jejichž ohodnocení bylo nadpoloviční majoritou klasifikováno jako nespokojení až zklamání. Další výzkumné otázky jsem orientovala na spokojenost nezaměstnaných žen s péčí o sebe sama, na hodnocení psychické pohody a na aspekt svobody u nezaměstnaných lidí, kteří své hmotné zabezpečení kategorizují jako podprůměrné. Z vyhodnocení jednotlivých otázek vplynulo většinově pozitivní hodnocení spokojenosti nezaměstnaných se stanovenými hodnotami.

6.2 Praktický přínos

Veškeré údaje, které vzešly z dotazníkového šetření, budou poskytnuty pracovníkům Úřadu práce ve Zlíně jako zpětná vazba za spolupráci na výzkumu. Informace týkající se přisuzování důležitosti a hodnocení spokojenosti nezaměstnaných mužů a žen s jednotlivými životními aspekty determinujícími kvalitu života, které z výzkumu vplynuly, mohou dále sloužit psychologce Úřadu práce ve Zlíně jako přehled aktuálního duševního rozpoložení uchazečů o zaměstnání, přičemž může spolu s ostatními pracovníky ÚP ze zmíněných výsledků vycházet i při tvorbě preventivních či jiných doplňkových programů pro nezaměstnané.

ZÁVĚR

Nezaměstnanost je problematickým fenoménem v mnoha moderních společnostech a odráží se do rozmanitých oblastí běžného života. Záměrem bakalářské práce v její praktické části bylo zjistit, jakou důležitost a následně spokojenost připisuje hodnotám, které determinují kvalitu života, soubor nezaměstnaných respondentů, kteří jsou evidováni na Úřadě práce ve Zlíně v délce od 5 do 11 měsíců.

Mou snahou bylo zaznamenat postoje nezaměstnaných k jejich aktuálním stavům a promítnout tento odraz pomocí vyjádření spokojenosti s hodnotovými atributy, které doprovází život jedince. Prostřednictvím výzkumného šetření jsem se také snažila parciálně ozřejmit oblasti, ve kterých se lidé bez práce cítí nespokojeni a na druhou stranu zjistit, v jakých sférách hodnot převládá mezi nezaměstnanými naopak zjevnější spokojenost. Neméně podstatnou částí práce bylo přisuzování důležitosti prvkům, se kterými se člověk setkává obvykle v každodenním životě. Zde však nezaměstnaní považovali převážnou většinu položek za velmi důležité až nezbytné životní hodnoty.

Novela zákona o zaměstnanosti ze dne 1. ledna 2009 považuje za dlouhodobou nezaměstnanost dobu evidence na úřadě práce delší než 5 měsíců. U výzkumného souboru, který zahrnoval právě osoby na začátku zmíněné hranice, která je klasifikována jako dlouhodobá nezaměstnanost, však nebyly pozorovatelné výrazné negativní projevy či vyjádření značné nespokojenosti většího počtu dotazovaných s psychickou pohodou, spánkem, zdravím či sociálními kontakty. Tento výčet představuje část oblasti dopadů dlouhodobé nezaměstnanosti na člověka tak, jak jej demonstruje mnoho odborníků na zmíněnou tematiku. Lidé, kteří byli nezaměstnaní v délce 5 až 11 měsíců, ve značné míře nevedli nespokojenost v duševních, společenských nebo tělesných oblastech, což nabízí impuls k zamyšlení nad časovým vymezením dlouhodobé nezaměstnanosti. Počet respondentů, kteří se výzkumu účastnili, je ovšem příliš nízký na to, aby se závěry z dotazníkového šetření daly určitým způsobem generalizovat. V průběhu zpracování výsledků výzkumu mě také mrzelo, že nemohu zjistit, jak se nezaměstnanost reflektuje v hodnotové orientaci nezaměstnaných jedinců v porovnání s hodnotovou orientací pracujících osob. Tato skutečnost by tedy mohla být podnětem pro zpracování dalšího výzkumného šetření do budoucna.

Tvorba bakalářské práce byla pro mě přínosem v mnoha oblastech, díky nimž jsem pronikla do fungování ÚP a setkala se tak s různorodými skupinami nezaměstnaných osob.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] BUCHTOVÁ, B. a kol. *Nezaměstnanost : psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha : Grada Publishing, 2002. 240 s. ISBN 80-247-9006-8.
- [2] ECHAUDEMAISON, C. *Slovník ekonomie a sociálních věd*. Praha : EWA Edition, 1995. 420 s. ISBN 80-85764-13-X.
- [3] FAYERS, P; MACHIN, D. *Quality of Life: The Assessment, Analysis and Interpretation of Patient-reported outcomes*. Vyd. 2. West Sussex : Wiley, 2007. 544 s. ISBN 978-0-470-02450-8.
- [4] GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno : Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
- [5] GEIST, B. *Sociologický slovník*. Olomouc : Victoria Publishing, 1992. 647 s. ISBN 80-85605-28-7.
- [6] GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha : Kosmas, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4.
- [7] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha : Grada, 2007. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [8] JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha : Portál, 2001. 316 s. ISBN 80-7178-535-0.
- [9] HARTL, P. *Stručný psychologický slovník*. Praha : Portál, 2004. 312 s. ISBN 80-7178-803-1.
- [10] HARTL, P.; HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2009. 776 s. ISBN 978-80-7367-569-1.
- [11] HELÍSEK, M. *Makroekonomie : Základní kurs*. Vyd. 2. Slaný : Melandrium, 2002. 326 s. ISBN 80-86175-25-1.
- [12] KEBZA, V. *Psychosociální determinanty zdraví*. Praha : Academia, 2005. 263 s. ISBN 80-200-1307-5.
- [13] KUBÁTOVÁ, H. *Sociologie životního způsobu*. Praha : Grada Publishing, 2010. 272 s. ISBN 978-80-247-2456-0.

- [14] MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 3. Praha : Sociologické nakladatelství, 2002. 172 s. ISBN 80-86429-08-3.
- [15] MAŘÍKOVÁ, H; PETRUSEK, M; VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník*. Praha : Karolinum, 1996. 747 s. ISBN 80-7184-164-1.
- [16] MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi*. Praha : Portál s.r.o., 2005. ISBN 80-7367-002-X.
- [17] VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie : dětství, dospělost, stáří*. Praha : Portál, 2000. 528 s. ISBN 8071783080.

Internetové zdroje:

- [18] NACHTMANN, F. Poslanci přehlasovali prezidenta, Česko bude mít centrální úřad práce. *Mediafax* [online]. c2011, [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.mediafax.cz/politika/3188030-Poslanci-prehlasovali-prezidenta-Cesko-bude-mit-centralni-urad-prace>>.
- [19] ŠAFRÁNEK, V. *Cesta z krize* [online]. c2011 [cit. 2011-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.cestazkrize.cz/index.php?page=publikace/dva-roky-webu-cesta-z-krize.php>>.
- [20] *Portál Ministerstva práce a sociálních věcí* [online]. c2011 [cit. 2011-04-14]. Měsíční statistika nezaměstnanosti za rok 2011. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>>.
- [21] *Portál Ministerstva práce a sociálních věcí* [online]. c2011 [cit. 2011-04-14]. Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>>.

Interní materiály:

- [22] Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Právní předpisy o zaměstnanosti*. Praha: Na Poříčním právu I, 2009. 156 s. ISBN 978-80-86878-92-8.

Právní předpisy:

- [23] Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
ČŘ	Česká republika
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OPZ	Osoby se zdravotním postižením
Sb.	Sbírka zákonů
ÚP	Úřad práce
WHO	World health organisation
WHOQOL	World health organisation quality of life

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Pohlaví.....	37
Tab. 2: Věková struktura respondentů.....	38
Tab. 3: Dosažené vzdělání respondentů	39
Tab. 4: Důvod ukončení pracovního poměru	40
Tab. 5: Délka nezaměstnanosti respondentů.....	41
Tab. 6: Hmotné zabezpečení respondentů	42
Tab. 7: Rodinný stav respondentů	43
Tab. 8: Děti	44
Tab. 9: Změna hodnot po ztrátě zaměstnání	44
Tab. 10: Přiřazování důležitosti jednotlivým hodnotám.....	46
Tab. 11: Hodnocení spokojenosti jednotlivých životních priorit	48

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst.....	25
Graf 2: Struktura nezaměstnaných v ČR	26
Graf 3: Struktura uchazečů o zaměstnání v okrese Zlín k 31. 3. 2011	27
Graf 4: Pohlaví respondentů	37
Graf 5: Věková struktura respondentů.....	38
Graf 6: Dosažené vzdělání respondentů	39
Graf 7: Důvod ukončení pracovního poměru	40
Graf 8: Délka nezaměstnanosti respondentů	41
Graf 9: Hmotné zabezpečení respondentů	42
Graf 10: Rodinný stav respondentů	43
Graf 11: Děti	44
Graf 12: Změna hodnot po ztrátě zaměstnání.....	45
Graf 13: Přiřazování důležitosti jednotlivým hodnotám.....	47
Graf 14: Hodnocení spokojenosti s jednotlivými životními prioritami.....	49
Graf 15: Děti v domácnosti nezaměstnaných mužů a žen	65
Graf 16: Graf k výzkumné otázce č. 3	65
Graf 17: Graf k výzkumné otázce č. 4	66
Graf 18: Graf k výzkumné otázce č. 5	66

SEZNAM PŘÍLOH

P I Dotazník

P II Ostatní grafy

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

DOTAZNÍK KVALITY ŽIVOTA

Vážená paní, vážený pane,

cílem tohoto dotazníku je hodnocení kvality života nezaměstnaných osob. Odpovědi jsou anonymní a důvěrné, následné zpracování bude omezeno jen na vyhodnocení získaných údajů pro účely bakalářské práce, která je součástí mého studia na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. V žádném případě nebudou získaná data použita k jakýmkoliv komerčním účelům.

V první části dotazníku Vás prosím, abyste odpověděli, jaké hodnoty považujete v životě za důležité, jak si jich ceníte.

Ve druhé části zjišťuji, na kolik jste Vy osobně spokojen/a v různých oblastech života.

Děkuji Vám za spolupráci.

Leona Krkošková

Zakroužkujte či vyplňte, prosím, následující položky:

1. Pohlaví

- a) muž
- b) žena

2. Věk

_____let

3. Ukončené vzdělání

- a) neukončené základní
- b) základní
- c) střední bez maturity
- d) střední s maturitou
- e) vysokoškolské

4. Předchozí pracovní poměr byl ukončen

- a) dobrovolný odchod ze zaměstnání
- b) výpověď ze strany zaměstnavatele
- c) jiný důvod, uveďte _____

5. Doba nezaměstnanosti

- a) 0 - 4 měsíce
- b) 5 - 7 měsíců
- c) 8 - 11 měsíců
- d) 1 - 2 roky
- e) 2 roky a více

6. Hmotné zabezpečení – Jak byste v porovnání s ostatními rodinami (popř. jednotlivci, pokud žijete sám/sama) hodnotil/a svou finanční situaci a hmotné zabezpečení

- a) výrazně podprůměrné
- b) mírně podprůměrné
- c) průměrné
- d) mírně nadprůměrné
- e) výrazně nadprůměrné

7. Rodinný stav

- a) svobodný/á
- b) ženatý/vdaná, s druhem
- c) rozvedený/á
- d) vdovec/vdova

8. Máte děti?

- a) ne
- b) ano

Pokud ano, uveďte prosím počet dětí žijících s Vámi: _____

HODNOCENÍ DŮLEŽITOSTI

V této tabulce a příslušném okénku, prosím, vyjádřete důležitost, kterou ve svém životě přisuzujete zde uvedeným oblastem.

	NEZBYTNÉ	VELMI DŮLEŽITÉ	STŘEDNĚ DŮLEŽITÉ	MÁLO DŮLEŽITÉ	BEZVÝZNAMNÉ
1. Být zdravý					
2. Být fyzicky soběstačný					
3. Cítit se psychicky dobře					
4. Příjemné prostředí a bydlení					
5. Dobře spát					
6. Rodinné vztahy					
7. Vztahy s ostatními lidmi					
8. Mít a vychovávat děti					
9. Postarat se o sebe					
10. Milovat a být milován					
11. Mít sexuální život					
12. Odpočívat ve volném čase					
13. Mít koníčky ve volném čase					
14. Být v bezpečí					
15. Práce					
16. Spravedlnost					
17. Svoboda					
18. Peníze					
19. Dobré jídlo					

HODNOCENÍ SPOKOJENOSTI

Posuďte, do jaké míry se cítíte v uvedených oblastech života spokojen/a a zakřížkujte příslušné okénko.

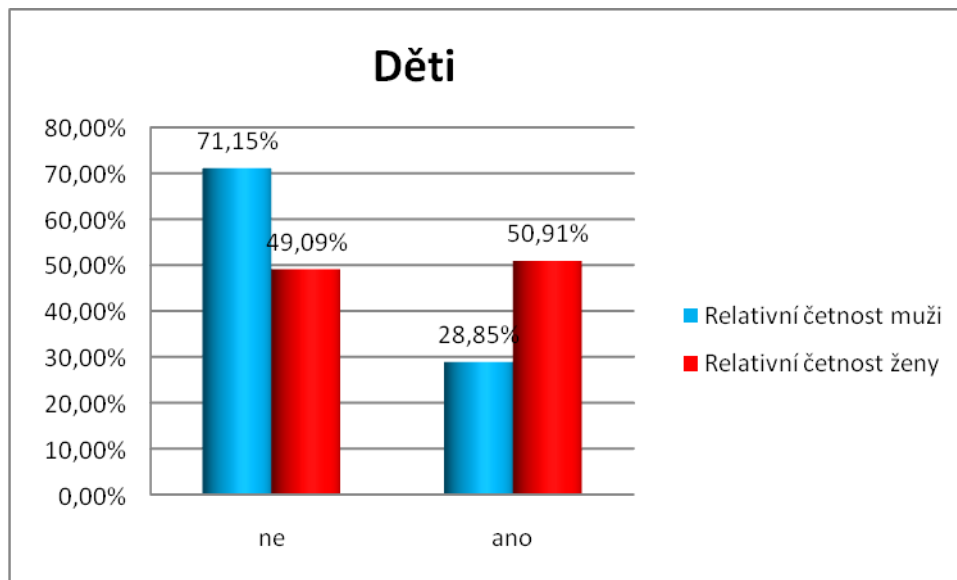
	ZCELA SPOKOJEN	VELMI SPOKOJEN	SPÍŠE SPOKOJEN	NESPOKOJEN	VELMI ZKLAMÁN
20. Zdraví					
21. Fyzická soběstačnost					
22. Psychická pohoda					
23. Prostředí bydlení					
24. Spánek					
25. Rodinné vztahy					
26. Vztahy s ostatními lidmi					
27. Děti					
28. Péče o sebe sama					
29. Láska					
30. Sexuální život					
31. Odpočinek					
32. Koníčky					
33. Pocit bezpečnosti					
34. Práce					
35. Spravedlnost					
36. Svoboda					
37. Peníze					
38. Jídlo					

Změnili či přehodnotili jste své osobní hodnoty a životní priority po ztrátě zaměstnání?

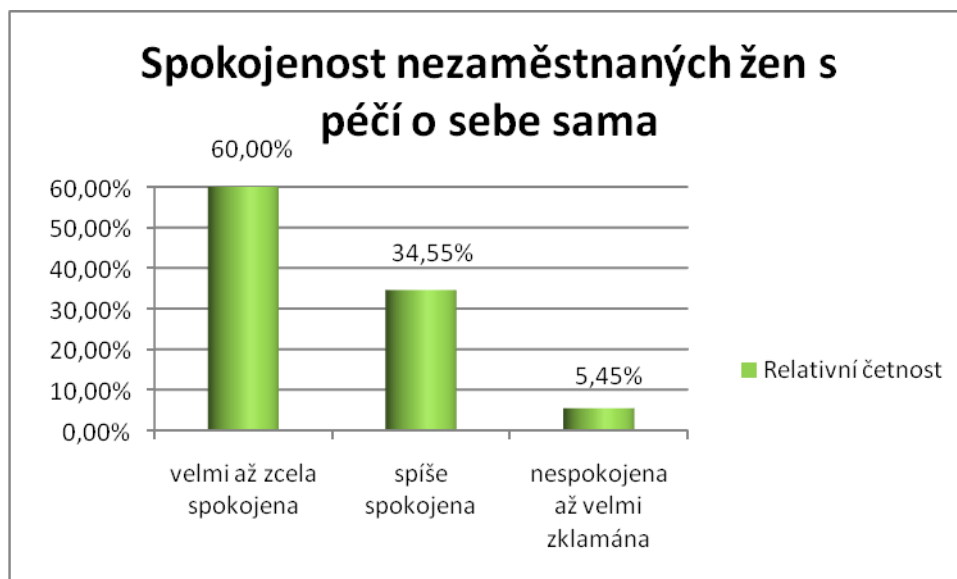
- a) ano, přehodnotil/a jsem hodnoty nebo životní priority
- b) ne, hodnoty a životní priority mám stále stejné

PŘÍLOHA P II: OSTATNÍ GRAFY

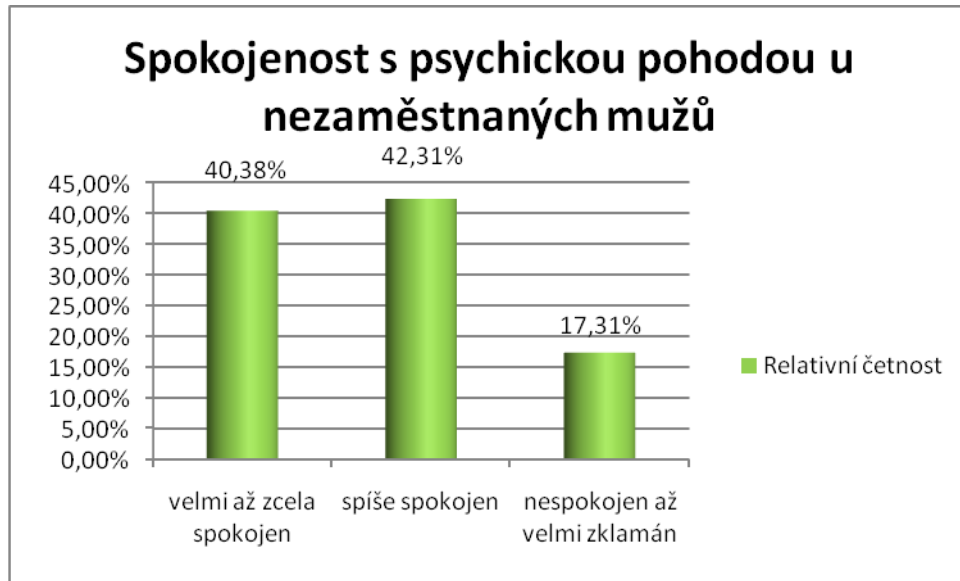
Graf 15: Děti v domácnosti nezaměstnaných mužů a žen

Graf 16: Graf k výzkumné otázce č. 3

Graf 17: Graf k výzkumné otázce č. 4

Graf 18: Graf k výzkumné otázce č. 5

